

ΤΟ ΒΗΜΑ της Φλώρινας

«Φλώρινα»,
του Μανώλη Πολυμέρη.
Τέμπρα σε χαρτί

Ερευνα I
Τελικά υπάρχει
ισότητα
των φύλων;
ΣΕΛ. 3

Ερευνα II
Μπορούμε
να μείνουμε
στον τόπο μας;
ΣΕΛ. 5

Η «εξίσωση»
Ανάγκη για
ανάπτυξη αλλά
και προστασία
του
περιβάλλοντος
ΣΕΛ. 6-7

Παράδοση
Πώς συνδέεται
η γεύση
με την Ιστορία
ΣΕΛ. 14

Πολιτισμός
Η πόλη μας
με τα μάτια
του Θόδωρου
Αγγελόπουλου
ΣΕΛ. 15

tovima.gr
ΣΚΑΝΑΡΕΤΕ
ΚΑΙ ΔΙΑΒΑΣΤΕ

Τεχνολογία
Τι μας φέρνει το 2025:
«Φίλους» ή «εχθρούς»;

Επιστήμη
Υφάσματα από το μέλλον

Οι μαθητές γράφουν
Ενας
πανέμορφος
τόπος σε
σταυροδρόμι

Άρθρο

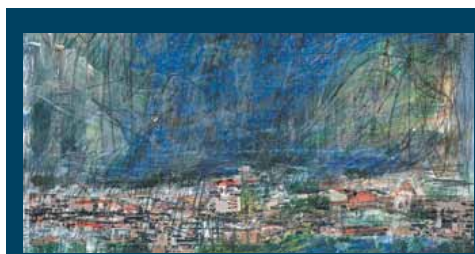
ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΟΥΡΕΜΕΝΟΥ

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΜΑΣ

Σε μια εποχή που τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κυριαρχούν ως τρόπος έκφρασης, το παρόν μαθητικό τεύχος αποτελεί μία ιδιαίτερη και ξεχωριστή μορφή επικοινωνίας. Οι μαθητές και οι μαθήτριες του 2ου Γενικού Λυκείου Φλώρινας και συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί όμιλοι φιλιαναγνωσίας, σκακιού και πολιτειότητας παρουσιάζουν, στις σελίδες που ακολουθούν, τις τέχνες, τον πολιτισμό, την αρχιτεκτονική και την ιστορία της πόλης τους, ενώ παράλληλα καταθέτουν, μέσα από ερευνητική διαδικασία, τις απόψεις τους, τους προβληματισμούς και τις αγωνίες τους σχετικά με τον κόσμο που τους περιβάλλει. Ένα από τα βασικότερα ζητήματα που τους απασχολεί είναι η επαγγελματική τους αποκατάσταση και το μέλλον τους στη Φλώρινα στη μετά τον λιγνίτη εποχή. Επίσης, στις στήλες τους γράφουν για περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στους υγρότοπους της περιοχής καθώς και την παρουσία των ανεμογεννητριών. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι δικές τους προτάσεις για το πώς η πόλη τους μπορεί να γίνει καλύτερη, ομορφότερη και πιο λειτουργική. Στον τομέα των προσωπικών τους θεωρήσεων και αναζητήσεων για την κοινωνία και τα άτομα εντάσσεται επίσης η προσπάθεια προσέγγισης και διερεύνησης των αναλήψεων και απόψεων των μαθητών σχετικά με τα έμφυλα στερεότυπα. Τα οφέλη αυτής της συγγραφικής απόπειρας είναι πολλαπλά για τη σχολική μας κοινότητα. Τα παιδιά μας μπόηκαν σε ρόλο δημοσιογράφου, ερευνητή και συντάκτη, άσκησαν την κριτική τους δεινότητα και ανέπτυξαν δεξιότητες του γραπτού λόγου. Εκφράστηκαν ελεύθερα, δημιουργικά αλλά και καλλιτεχνικά μέσα από τη λήψη φωτογραφιών αλλά και τη δημιουργία ζωγραφικού πίνακα που φιλοτεχνήθηκε από τη μαθήτριά μας και καλλιτέχνη Ελένη Σινιάκη. Οι μαθητές εργάστηκαν ομαδικά, πήραν συνεντεύξεις, μίλησαν για την ιστορία και σκακιού, ενδύθηκαν με τοπικές φορεσιές, ανέδειξαν συνταγές της φλωρινιώτικης κουζίνας, ήθη και έθιμα και γενικότερα τη λαϊκή παράδοση της περιοχής τους. Περιηγήθηκαν στα σοκάκια της πόλης τους και τη μετέφεραν στις σελίδες της εφημερίδας μέσα από τη δική τους ξεχωριστή ματιά. Διάβηκαν τους παραποτάμιους δρόμους του Σακουλέβα, ταξίδεψαν στην τοπική ιστορία μέσα από τα παλιά νεοκλασικά αλλά και τα σπίτια μακεδονικού τύπου που στέκουν ακόμη όρθια στις όχθες του, «συνομιλήσαν» με τον Αγγελόπουλο στο καρενέο «Διεθνές» και ήρθαν σε επαφή με αξιόλογους φλωρινιώτες καλλιτέχνες και τα έργα τους καλλιτεργώντας και διατηρώντας με τον τρόπο αυτόν τη συλλογική τους μνήμη και την τοπική τους ταυτότητα.

Ολοκληρώνοντας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όσους υποστήριξαν το εγχείρημα αυτό και ιδιαίτερος τις καθηγήτριες κ.κ. Ζαφειρειά Μελισσιδου, κοινωνιολόγο, και Αρχοντούλα Νικολάου, φιλόλογο, καθώς και στον καθηγητή κ. Σωτήρη Παπαδόπουλο, μαθηματικό, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση. Καλή και δημιουργική χρονιά!

Η δρ **Ειρήνη Κουρεμένου** είναι διευθύντρια του 2ου Γενικού Λυκείου Φλώρινας.

Φλώρινα, Φλερηνόν ή Χλερηνόν (προέρχεται πιθανώς από τη λέξη κλοερόν λόγω του κλίματος και της βλάστησης της περιοχής). Η κοιλάδα της Πελαγονίας με το πλούσιο φυσικό τοπίο και τους σημαντικούς υδροβιότοπους. Η αρχαία Ηράκλεια Λυγκιστίδας και η Λυγκιστίδα πριγκίπισσα Ευρυδίκη, μητέρα του Φιλίππου Β', βασιλιά της Μακεδονίας. Το «σινιάκι», το τοπικό φαινόμενο της παγωμένης ομίχλης, το λευκό πέπλο που κάνει τη Φλώρινα να μοιάζει σαν σκηνικό ταινίας. Η πόλη των καλλιτεχνών, των γραμμών και των τεχνών.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ

Η αλήθεια είναι ότι τη Φλώρινα πολλοί από εμάς την έχουμε στη μνήμη μας μέσα από τις ταινίες του Θόδωρου Αγγελόπουλου. Όποια εικόνα της πόλης και αν δεις, όποιο σοκάκι ή γύρισμα του δρόμου, όποια πλατεία ή παλιό κτίριο, θα σου θυμίσει κάποια λήψη, κάποιον από τους περίφημους πρωταγωνιστές του, τον ίδιο τον μεγάλο Έλληνα σκηνοθέτη. Η Φλώρινα βαδίζει μέσα στους αιώνες χαράσσοντας βήματα με ασυνήθιστα έντονη συναισθηματική αξία και γεννώντας γεγονότα με βαθιά ιστορικά και κοινωνικά αποτυπώματα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες της έτσι μοιάζουν ταυτόχρονα νέοι αλλά και ώριμοι, αθώοι και αυθόρμητοι αλλά και σοφοί. Μέρος του παρελθόντος, αλλά κυρίως μέρος του παρόντος και του μέλλοντος.

Η πόλη της Φλώρινας βρίσκεται στη Δυτική Μακεδονία. Είναι χτισμένη στις ανατολικές προβάσεις του όρους Βαρνούντα που διαπερνά ο όμορφος ποταμός Σακουλέβα. Είναι πόλη-σύνορο και γεωγραφικός κόμβος της Βόρειας Ελλάδας με τα γειτονικά κράτη της περιοχής, γι' αυτό και πάντα ήταν ένα σταυροδρόμι λαών και πολιτισμών.

Οι νέοι του 2ου Γενικού Λυκείου Φλώρινας ανέλαβαν λοιπόν για «Το Βήμα» να πιάσουν τον ιστορικό χρόνο της πόλης τους, να τον υψάνουν στο ύψος της νέας χρονιάς και να παρουσιάσουν έναν κόσμο όπως ήταν και όπως είναι. Υποδεχόμαστε κατ' επέκταση το 2025 με τη Φλώρινα και το φωτεινό μέλλον της!

Εγγραψαν οι μαθητές και μαθήτριες:

Πωλίνα Μικαηλίδου, Αριστεμ Ταρανίδου, Νεφέλη Πετροπούλου, Σοφία Μπουτιάκη, Χριστίνα Κατή, Χρήστος Τριγωνίδης, Βασιλική Σουλίδου, Νεφέλη Γυμνοπούλου, Γιώργος Κωνσταντινίδης, Αιμίλιος Αντωνίου, Χάσα Κιοάρντα, Μαρία Καραγιάννη, Ευδοκία Μαΐνου, Κωνσταντίνα Θώδα, Ελένη Σινιάκη, Ζωή Νικολαΐδου, Άννα Κατσιούλη, Ολγα Κοΐδου, Γιώργος Αδάμ, Βασιλική Παπούλκα, Ελενα Αργυρόφσκι, Χρήστος Καϊμαράς, Κωνσταντίνος Ρούφας, Αναγόννη Ιωαννίδου, Χριστιάννα Κωνσταντινίδου, Χριστίνα Δουρμίσση, Ιωάννα Αθανασίου

Συντόνισαν οι εκπαιδευτικοί:

Ειρήνη Κουρεμένου, Ζαφειρειώ Μελισσιδου, Σωτήριος Παπαδόπουλος, Αρχοντούλα Νικολάου

ΤΟ ΒΗΜΑ Μαθητικές Εφημερίδες

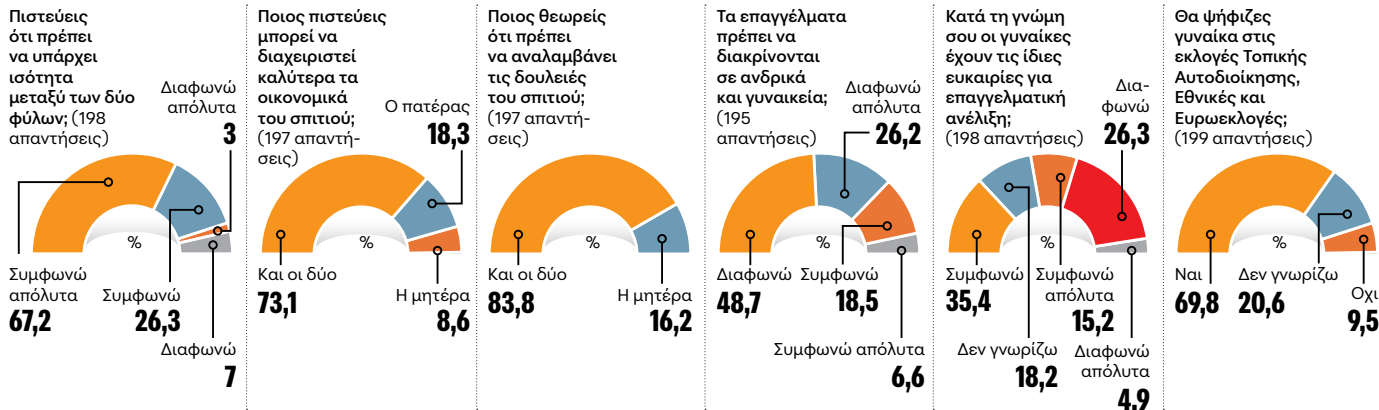
Δημοσιογραφική επιμέλεια: Μάρνου Παπαματθαίου

Ιστοσελίδα: www.tovima.gr/mathitikes-efimerides/

Email: mathitikes@tovima.gr

Instagram: www.instagram.com/mathitikes_efimerides/

TikTok: www.tiktok.com/@mathitikes_efimerides?lang=en

Ισότητα με «νησίδες» στερεοτύπων

Οι νέοι σήμερα κατανοούν σε μεγάλο βαθμό την ανάγκη για ισότιμη σχέση των δύο φύλων σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, αλλά κάποιες απόψεις του παρελθόντος παραμένουν βαθιά ριζωμένες

ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΔΑΜ, ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΑΠΟΥΛΚΑ, ΕΛΕΝΑΣ ΑΡΓΥΡΟΦΣΚΙ

γυναίκες και αντανάκλονται μέσα από συγκεκριμένες συμπεριφορές. Πάντως στην ερώτηση εάν οι νέοι πιστεύουν στην ισότητα, το 67,2% του δείγματος της έρευνάς μας πιστεύει, το 26,3% απλά συμφωνεί, το 7% δεν πιστεύει ότι υπάρχει ισότητα και ένα μικρό ποσοστό 3% διαφωνεί πλήρως.

Στερεότυπα και ρόλοι

Τα στερεότυπα για τα φύλα πολλές φορές διαιωνίζουν τις διακρίσεις και περιορίζουν τις ευκαιρίες των γυναικών να αξιοποιήσουν πλήρως τις ικανότητές τους. Αυτά τα στερεότυπα μπορεί να περιλαμβάνουν την πεποίθηση ότι οι γυναίκες δεν πρέπει να ασχολούνται με την πολιτική, την επιχειρηματικότητα ή ότι οι άνδρες δεν πρέπει να κάνουν οικιακές δουλειές ή δεν πρέπει να συμμετέχουν στην ανατροφή των παιδιών... Σήμερα οι έφηβοι σε μεγάλο ποσοστό βλέπουν θετικά την εργαζόμενη γυναίκα, όμως

οι επιδράσεις της διαπαιδαγώγησης των αγοριών μέσα από την οικογένεια και συχνά το σχολείο έχει δημιουργήσει στερεότυπες αντιλήψεις, δυστυχώς ανθεκτικές, που δείχνουν ότι πιθανώς θα χρειαστεί πολύς δρόμος και αγώνας για την αλλαγή τους. Θετικό και ενθαρρυντικό ωστόσο είναι ότι οι μαθητές και μαθήτριες σε ποσοστό 74% αναλαμβάνοντας τον πολλαπλό ρόλο της γυναίκας σήμερα. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι σε ποσοστό 95,5% συμφωνούν ότι η ανατροφή των παιδιών αφορά και τα δύο φύλα.

Διάκριση επαγγελματιών

Η διάκριση των επαγγελματιών σε ανδρικά και γυναικεία περιορίζει ακόμη και σήμερα τις επαγγελματικές επιλογές των γυναικών. Στην ερώτηση εάν τα επαγγέλματα πρέπει να διακρίνονται σε ανδρικά και γυναικεία, οι έφηβοι σε ποσοστό 48,7%

διαφωνούν και 26% διαφωνούν απόλυτα. Το 18,5% πιστεύει ότι τα επαγγέλματα πρέπει να διακρίνονται σε ανδρικά και γυναικεία και το 6,6% συμφωνεί απόλυτα στη διάκριση των επαγγελματιών.

Φύλο και πολιτική

Στην Ελλάδα η πολιτική θεωρείται ακόμα υπόθεση ανδρική. Τα στερεότυπα απέναντι στις ηγετικές ικανότητες των γυναικών έχουν ως αποτέλεσμα την περιορισμένη παρουσία των γυναικών στην πολιτική. Στην ερώτηση εάν θα ψήφιζαν στις εκλογές γυναίκα, το 69,8% απάντησε θετικά, το 9,5% αρνητικά και 20,6% δεν γνωρίζει εάν θα ψήφιζε γυναίκα. Στην ερώτηση «Ποια νομίζεις ότι είναι τα ποσοστά των γυναικών που συμμετέχουν σε Βουλή, Ευρωβουλή, δήμο ή περιφέρεια», το 11,3% θεωρεί ότι τα ποσοστά των γυναικών που κατέχουν ηγετικές θέσεις είναι υψηλά, το 50,5% χαμηλά και το 39,7% δεν γνωρίζει. Στην πλειοψηφία τους οι έφηβοι θα ψήφιζαν κορίτσι στα μαθητικά συμβούλια σε ποσοστό 79,4%.

Ισότητα και εκπαίδευση

Στην έρευνά μας μόλις το 44,6% θεωρεί ότι το σχολείο ευαισθητοποιεί αρκετά τους μαθητές για θέματα ισότητας, ενώ το 39,5% λίγο, το 8,7% πολύ και το 7,2% καθόλου. Τέλος, ενθαρρυντικό είναι ότι σε ποσοστό 52,5% οι έφηβοι είναι ενημερωμένοι αρκετά για την καταπάτηση των δικαιωμάτων της γυναίκας ενώ το 21,7% είναι πολύ ενημερωμένο. Υπάρχει όμως και ένα 21,7% που γνωρίζει λίγα πράγματα και ένα 4,1% με παντελή άγνοια του θέματος.

Ως έφηβοι, ζούμε καθημερινά τις συνθήκες του εκπαιδευτικού συστήματος και συχνά αναρωτιόμαστε πώς μπορεί να βελτιωθεί ώστε να καλύπτει πραγματικά τις ανάγκες μας. Η σχολική καθημερινότητα δεν επιρεάζει μόνο τους βαθμούς μας, αλλά και την ψυχική μας υγεία, τις δεξιότητές μας και τον τρόπο που βλέπουμε το μέλλον. Θα θέλαμε να μοιραστούμε κάποιες από τις βασικές μας ανησυχίες και σκέψεις για το εκπαιδευτικό σύστημα.

Αρχικά, το μεγαλύτερο ζήτημα για εμάς είναι η υπερβολική έμφαση στη βαθμολογία. Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς συχνά δίνουν μεγάλη σημασία στους βαθμούς των τετραμήνων και των εξετάσεων, κάτι που μας προκαλεί άγχος και πίεση. Αυτό μας κάνει να νιώθουμε αρνητικά και να φοβόμαστε την ώρα της βαθμολογίας. Θα ήταν βοηθητικό αν υπήρχε ψυχολόγος που να μας προσφέρει υποστήριξη ώστε να διαχειριζόμαστε το άγχος μας πιο αποτελεσματικά.

Επιπλέον, η αλλαγή στον τρόπο αξιολόγησης, με την προσθήκη ομαδικών εργασιών και παρουσιάσεων, θα αναδεικνυε καλύτερα τις ικανότητές μας και θα έκανε τη μάθηση πιο ενδιαφέρουσα και ουσιαστική. Παράλληλα, το σχολείο συχνά δεν προσφέρει πρακτικές δεξιότητες που θα μας χρειαστούν στο μέλλον. Μαθήματα όπως η οικονομική διαχείριση, η τεχνολογία, η ενεργός πολιτειότητα και η επίλυση καθημερινών προβλημάτων λείπουν από το πρόγραμμα σπουδών. Αντ' αυτού, οι γνώσεις που παρέχονται είναι κυρίως θεωρητικές και πολλές φορές αποσπασμένες από την πραγματικότητα. Θα ήταν πολύ χρήσιμο να μάθουμε πώς να αντεπεξέλθουμε στην αγορά εργασίας, στις καθημερινές απαιτήσεις ενός ενήλικου και να γίνουμε ενεργοί και υπεύθυνοι πολίτες. Μας απασχολεί επίσης η αναντιστοιχία μεταξύ του περιεχομένου της εκπαίδευσης και των αναγκών της αγοράς εργασίας. Πολλοί απόφοιτοι αποκτούν γνώσεις που δεν καλύπτουν τις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας, κάτι που οδηγεί σε υψηλή ανεργία και απογοήτευση. Επιπλέον, η έλλειψη επαρκών πόρων και υποδομών επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα της εκπαίδευσής μας. Πολλά σχολεία είναι υποχρηματοδοτούμενα και δεν διαθέτουν τα απαραίτητα υλικά ή τεχνολογία για να προσφέρουν μια σύγχρονη και αποτελεσματική μαθησιακή εμπειρία. Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται από τη γραφειοκρατία, η οποία καθυστερεί την εφαρμογή νέων προγραμμάτων και καινοτόμων ιδεών. Οι εκπαιδευτικοί, από την πλευρά τους, συχνά

Τι δεν πετυχαίνεις κυνηγώντας μόνο βαθμούς

περιορίζονται από αυτές τις συνθήκες και δεν έχουν την ελευθερία να εφαρμόσουν σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας.

Η στείρα αποστήθιση

Ενα άλλο σημαντικό θέμα για εμάς είναι η αποστήθιση. Συχνά καλούμαστε να αποστηθίζουμε πληροφορίες χωρίς να τις κατανοούμε πλήρως, κάτι που περιορίζει την κριτική μας σκέψη και δεν μας αφήνει να εκφράσουμε τις προσωπικές μας απόψεις. Θα θέλαμε να συμμετέχουμε σε δραστηριότητες που ενισχύουν την κριτική μας σκέψη και μας επιτρέπουν να ασχοληθούμε με θέματα που μας ενδιαφέρουν πραγματικά. Η προσθήκη μαθήματος επαγγελματικού προσανατολισμού στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου είναι πολύ ουσιαστική. Θα μας παρέχει πλήρη ενημέρωση για τα επαγγέλματα, τις απαιτούμενες ικανότητες και δεξιότητες, καθώς και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Με αυτόν τον τρόπο, θα μας βοηθήσει να πάρουμε πιο σίγουρες

Οι μαθητές ζητούν αλλαγές στον τρόπο αξιολόγησης, με την προσθήκη και ομαδικών εργασιών, περιορισμό της βαθμολογίας και δραστηριότητες που θα οξύνουν την κριτική τους σκέψη

ΤΩΝ ΝΕΦΕΛΗΣ ΓΥΜΝΟΠΟΥΛΟΥ,
ΑΝΝΑΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΗ,
ΧΡΙΣΤΙΑΝΝΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ,
ΖΩΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

αποφάσεις για το μέλλον μας, μειώνοντας την αβεβαιότητα και την ανασφάλεια που συχνά βιώνουμε σχετικά με τις επαγγελματικές επιλογές και το μέλλον μας.

Η επαγγελματική αποκατάσταση

Τέλος, μας απασχολεί ιδιαίτερα η επαγγελματική μας αποκατάσταση, καθώς θεωρούμε ότι η ενημέρωση για τα επαγγέλματα που μπορούμε να επιλέξουμε είναι ελλιπής. Πολλοί από εμάς επιλέγουν σχολές χωρίς να γνωρίζουν επαρκώς τη φύση και τις απαιτήσεις τους, με αποτέλεσμα την απογοήτευση και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την εγκατάλειψη σπουδών. Πιστεύουμε πως η εκπαίδευση που δεν εστιάζει μόνο στην απόκτηση γνώσεων, αλλά και στην ανάπτυξη αξιών και δεξιοτήτων, θα μας βοηθήσει να γίνουμε υπεύθυνοι ενεργοί πολίτες. Είναι ξεκάθαρο ότι το εκπαιδευτικό σύστημα χρειάζεται δραστηριότητες που να γίνονται πιο δίκαιο, αποτελεσματικό και προσαρμοσμένο στις σύγχρονες ανάγκες.

ΟΜΙΛΟΣ ΣΚΑΚΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΜΥΑΛΟΥ

Ενα «καταφύγιο» με πύργους, άλογα, αξιωματικούς και βασιλιάδες

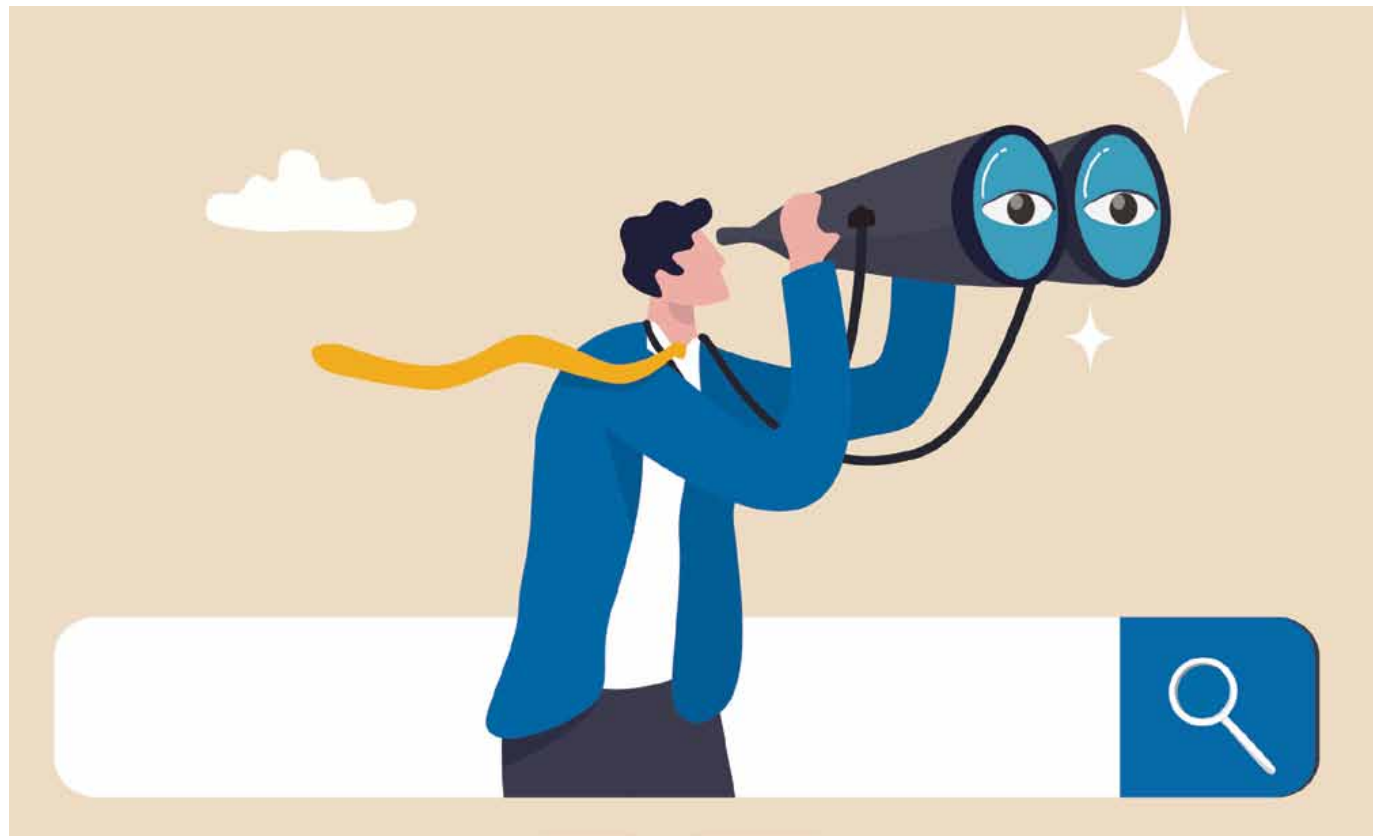
ΤΩΝ ΖΩΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ,
ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΪΜΑΡΑ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΟΥΦΑ

Η Φλώρινα διαθέτει μια ζωντανή σκακιστική κοινότητα με δραστήριους συλλόγους και τακτικές διοργανώσεις. Κύριος φορέας είναι η Λέσχη Πολιτισμού Φλώρινας, η οποία διοργανώνει το ετήσιο Ανοιχτό Τουρνουά Σκακιού «Κύπελλο Φωτιάς». Το 22ο τουρνουά προγραμματίζεται για το 2025, με την προκριματική φάση να έχει διεξαχθεί στις 15 Δεκεμβρίου 2024. Η Λέσχη Πολιτισμού Φλώρινας προσφέρει επίσης μαθήματα σκακιού και συμμετέχει σε διασυλλογικά πρωταθλήματα, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη του αθλήματος στην περιοχή. Επιπλέον, ο Φιλεκαπιδευτικός Σύλλογος Φλωρίνης «Ο Αριστοτέλης» περιλαμβάνει το σκάκι στις δραστηριότητές του, προάγοντας τον αθλητισμό και την πολιτιστική κληρονομιά. Η Ένωση Σκακιστικών Σωματείων Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας (ΕΣ-

ΣΚΕΔΥΜ) συντονίζει τις σκακιστικές δραστηριότητες στην περιοχή, συμπεριλαμβανομένης της Φλώρινας, και δημοσιεύει τον αγωνιστικό προγραμματισμό για το έτος 2025.

Στις μέρες μας είτε λόγω του Διαδικτύου και της έντονης χρήσης του κινητού τηλεφώνου είτε λόγω έλλειψης ελεύθερου χρόνου, ο άνθρωπος έχει πάψει να εξασκεί το μυαλό του. Ετσι, με βάση τα σημερινά δεδομένα, αποφασίσαμε στο 2ο Γενικό Λύκειο Φλώρινας να δημιουργήσουμε έναν όμιλο σκακιού και παιχνιδιών του μυαλού. Το σκάκι είναι γνωστό ότι αυξάνει τη νοημοσύνη και τη δημιουργικότητα, ενισχύει την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, αναπτύσσει την ικανότητα σχεδιασμού και πρόβλεψης. Διδάσκει τις αξίες της σκληρής δουλειάς, της συγκέντρωσης και της αντικειμενικότητας. Ακόμη, ενισχύει τη μνήμη και την αποδοτικότητα της μελέτης. Πολλές έρευνες έχουν αποδείξει ότι το σκάκι όχι μόνο βοηθάει τις επιδόσεις

των μαθητών στο σχολείο αλλά συνεισφέρει και στη βελτίωση της κριτικής σκέψης. Η συμμετοχή μας στον όμιλο ενισχύει το αίσθημα της αυτοπεποίθησης και της αυτοεκτίμησης και βελτώνει τις δεξιότητες επικοινωνίας, απομακρύνει το άγχος των εφήβων από την πίεση και τις υποχρεώσεις της καθημερινής ζωής, με αποτέλεσμα να είναι πιο αποδοτικοί στην καθημερινότητά τους. Μέσα σε ένα ευχάριστο κλίμα συνεργασίας και εμπιστοσύνης δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές και στις μαθήτριες να συζητούν και να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, λύνοντας γρίφους, παίζοντας σκάκι και άλλα πνευματικά παιχνίδια, κατανοώντας πόσο σημαντικό είναι να εξασκεί κάποιος το μυαλό του. Επομένως γίνεται σαφές το πόσο σημαντική είναι η συμμετοχή των μαθητών/τριών στον όμιλο για την ψυχική ισορροπία και την κοινωνικοποίησή τους, καθώς είναι ένα «παράθυρο» διαφυγής από τα πιεστικά σχολικά τους καθήκοντα.

Εννέα στους δέκα νέους δεν βλέπουν μέλλον στην περιοχή

Απογοητευτικά τα αποτελέσματα έρευνας σε μαθητές για το ενδεχόμενο επαγγελματικής αποκατάστασής τους στην πόλη τους - Το «παράπονό» τους για τις τοπικές επιχειρήσεις

ΤΩΝ ΚΙΣΑΡΝΤΑ ΧΑΣΑ,
ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ,
ΕΥΔΟΚΙΑΣ ΜΑΪΝΟΥ,
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΣ ΘΩΔΑ

Αποτελεί σήμερα η Φλώρινα έναν τόπο που μπορεί να εγγραφεί την εργασιακή αποκατάσταση των κατοίκων της; Και πώς μπορούν να σχεδιάσουν οι νέοι της ένα βιώσιμο μέλλον χωρίς να χρειαστεί να εγκαταλείψουν τελικά τον τόπο καταγωγής τους; Από την πλευρά μας πραγματοποιήσαμε μια έρευνα με θέμα την επαγγελματική αποκατάσταση των νέων της Φλώρινας και τις ανησυχίες τους για το επαγγελματικό τους μέλλον. Η έρευνα έγινε με τη μορφή του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, με την οποία και συλλέξαμε δεδομένα που αποτυπώνουν τους προβληματισμούς και τις προσδοκίες τους. Όπως προέκυψε από αυτή, οι τοπικές επιχειρήσεις φαίνεται να μην ανταποκρίνονται στις ανάγκες των νέων εργαζομένων, καθώς μόλις το 16,1% θεωρεί ότι προσφέρουν ελκυστικά επαγγελματικά προγράμματα, ενώ το 62,4% απαντά αρνητικά. Αυτό υποδηλώνει έλλειψη πρωτοβουλιών και επενδύσεων από τις επιχειρήσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων.

Οι παραδοσιακοί κλάδοι

Επιπλέον, η τοπική οικονομία φαίνεται να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από παραδοσιακούς κλάδους, όπως η γεωργία, η βιομηχανία και ο τουρισμός, με το 75,3% των ερωτηθέντων να επιβεβαιώνει αυτή την εξάρτηση. Η έλλειψη οικονομικής πολυμορφίας περιορίζει τις επαγγελματικές ευκαιρίες και δυσχεραίνει την προοπτική για ανάπτυξη νέων καινοτόμων δραστηριοτήτων.

Παράλληλα, οι απαντήσεις αναδεικνύουν ερωτήματα για την προετοιμασία των νέων να ανταποκριθούν στην παγκόσμια αγορά εργασίας. Μόνο το 23,7% θεωρεί ότι οι νέοι της Φλώρινας διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις, ενώ το 41,9% πιστεύει ότι αυτό δεν ισχύει. Επιπλέον, το 34,4% δηλώνει άγνοια για το θέμα, γεγονός που υποδηλώνει είτε έλλειψη ενημέρωσης είτε αβεβαιότητα για τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές δομές που λειτουργούν στην περιοχή. Το 45,2% θεωρεί ότι η απομόνωση της Φλώρινας αποτελεί εμπόδιο για την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών ή καινοτομιών. Ενα 30,1% πιστεύει πως αυτό μπορεί να ισχύει, ενώ το 24,7% διαφωνεί. Παρ' όλο που η φυσική ομορφιά της Φλώρινας μπορεί να αξιοποιηθεί για τουρισμό, οι κάτοικοι δείχνουν σκεπτικισμό για την τοπική επαγγελματική αποκατάσταση ή επιχειρηματικότητα. Επίσης το 73,1% των μαθητών θεωρεί ότι η τοπική οικονο-

μία δεν αναπτύσσεται. Μόλις το 26,9% πιστεύει το αντίθετο. Αυτό δείχνει ότι οι μαθητές βλέπουν αρνητικά την παρούσα κατάσταση της οικονομίας στην περιοχή τους.

Η θέση της πόλης

Περίπου το 54,8% πιστεύει ότι η γεωγραφική θέση της Φλώρινας, κοντά στα σύνορα, μπορεί να δημιουργήσει επαγγελματικές ευκαιρίες στον τομέα του εμπορίου και του τουρισμού. Το 32,3% πιστεύει ότι ίσως να υπάρχουν ευκαιρίες, χωρίς να είναι βέβαιοι. Μόλις το 12,9% θεωρεί ότι δεν υπάρχουν επαγγελματικές ευκαιρίες λόγω της γεωγραφικής θέσης. Αυτό δείχνει ότι οι μαθητές βλέπουν πιθανές ευκαιρίες για επαγγελματική ανάπτυξη με βάση τη θέση της πόλης.

Όσον αφορά το μέλλον, η εικόνα παραμένει διχασμένη. Το 53,8% πιστεύει ότι η Φλώρινα δεν θα είναι σε θέση να προσφέρει περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες σε 10 χρόνια, ενώ το 46,2% διατηρεί μια πιο αισιόδοξη στάση. Παρ' όλα αυτά, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων, με ποσοστό 88,2%, δηλώνει δυσαρεστημένη από τις επαγγελματικές προοπτικές στην περιοχή, γεγονός που καταδεικνύει τη γενική απογοήτευση των νέων για τις επιλογές που τους προσφέρονται. Η απουσία σύγχρονων επαγγελματικών προγραμμάτων και η περιορισμένη στήριξη των τοπικών επιχειρήσεων φαίνεται να είναι καθοριστικοί παράγοντες για αυτή τη δυσαρέσκεια.

Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν τις βασικές ανησυχίες και ανάγκες των νέων της Φλώρινας για το επαγγελματικό τους μέλλον. Ελπίζουμε ότι η εργασία μας θα συμβάλει στην κατανόηση αυτών των ζητημάτων και θα αποτελέσει κίνητρο για δράσεις που θα ενισχύσουν τις ευκαιρίες τους.

73,1% των μαθητών θεωρεί ότι η τοπική οικονομία δεν αναπτύσσεται, ενώ 53,8% πιστεύει ότι η Φλώρινα δεν θα είναι σε θέση να προσφέρει περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες σε 10 χρόνια

Αποχαιρετώντας τον λιγνίτη

Οι οικονομικές επιπτώσεις της απολιγνιτοποίησης στις τοπικές κοινωνίες, οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που δημιουργούνται και η σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος

ΤΩΝ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ,
ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Οι νέοι σήμερα δεν διαθέτουν πολλές πληροφορίες για τις πηγές ενέργειας που δεν βλέπουν το περιβάλλον, ωστόσο το ενδιαφέρον τους για την κλιματική κρίση και τις απειλές για το μέλλον του πλανήτη μας είναι μεγάλο. Η έρευνα που έγινε από τους μαθητές του 2ου Λυκείου Φλώρινας έφερε στο φως πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με το επίπεδο γνώσεων, τις απόψεις και τις ανησυχίες τους για το καίριο ζήτημα της απολιγνιτοποίησης. Οι απαντήσεις αποτυπώνουν τη στάση των μαθητών, αναδεικνύοντας τον βαθμό ενημέρωσής τους τόσο για τις προκλήσεις που δημιουργούνται όσο και για τις ευκαιρίες που προκύπτουν. Παράλληλα, αντικατοπτρίζουν την ευαισθησία τους απέναντι στις περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές αλλαγές που συνεπάγεται αυτή η μετάβαση.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι το 53,1% των μαθητών δεν διαθέτει μεγάλο εύρος πληροφοριών για το θέμα, ενώ το 17% ανέφερε πως έχει ελάχιστες ή καθόλου γνώσεις. Μόλις το 29,9% δήλωσε ότι έχει πλήρη επίγνωση του ζητήματος και μόνο το 35% δήλωσε ότι γνωρίζει τη σημασία της δίκαιης μετάβασης και τα σχετικά δρώμενα στην περιοχή.

Από την άλλη πλευρά, το 70% πιστεύει ότι η απολιγνιτοποίηση μπορεί να ωφελήσει την τοπική κοινωνία, ενώ το υπόλοιπο 30% θεωρεί είτε ότι αυτό είναι κάτι αβέβαιο είτε ότι η αλλαγή θα είναι αρνητική. Επιπλέον οι μαθητές αναγνωρίζουν ως μεγαλύτερη πρόκληση της απολιγνιτοποίησης τις οικονομικές επιπτώσεις στις τοπικές κοινότητες, ενώ το 90% των μαθητών υπογραμμίζει τη σημασία της περιβαλλοντικής προστασίας και προσδιορίζει τη ρύπανση του αέρα ως τη μεγαλύτερη περιβαλλοντική πρόκληση για την περιοχή. Παράλληλα, πολλοί μαθητές εξέφρασαν την επιθυμία να συμμετάσχουν σε δράσεις προώθησης της βιωσιμότητας στο σχολείο ή στην πόλη τους εάν διέθεταν περισσότερο χρόνο και σύμφωνα με την πλειοψηφία η ηλιακή ενέργεια είναι η καταλληλότερη και πιο αποτελεσματική μορφή ανανεώσιμης ενέργειας για την περιοχή.

Τα κυριότερα, λοιπόν, συμπεράσματα με βάση τη μικρή μας έρευνα αναδεικνύουν την ανάγκη για ενίσχυση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης γύρω από τη απολιγνιτοποίηση, τη δίκαιη μετάβαση και τη βιωσιμότητα. Παράλληλα, καταγράφει το ενδιαφέρον των μαθητών για περιβαλλοντικά ζητήματα και την προώθηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, παρά τις ανησυχίες τους για τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν.

Ο ατμοηλεκτρικός σταθμός της ΔΕΗ στη Μελίτη της Φλώρινας που εγκαινιάστηκε το 2004

Ανεμογεννήτριες: οφέλη και κίνδυνοι

Κρυμμένος στα βουνά της περιοχής μας υπάρχει ο θησαυρός του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών που απειλείται από τις ανεμογεννήτριες

ΤΩΝ ΠΟΛΙΝΑΣ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ,
ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ
ΤΑΡΕΝΙΔΟΥ, ΝΕΦΕΛΗΣ
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Οι ανεμογεννήτριες αποτελούν μία από τις πλέον δι-αδεδομένες λύσεις και πηγές ανανεώσιμης ενέργειας. Αξιοποιώντας την κινητική ενέργεια του ανέμου, οι ανεμογεννήτριες συνεισφέρουν στην παγκόσμια προσπάθεια για μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Ωστόσο, η χρήση τους συνοδεύεται από ορισμένες προκλήσεις, τις οποίες πρέπει να εξετάσουμε με ισορροπημένη σκέψη, με δεδομένο τα αμέτρητα στρέμματα φωτοβολταϊκών και τις δεκάδες ανεμογεννήτριες που έχουν τοποθετηθεί στις κορυφές των βουνών της Φλώρινας.

Πρώτα από όλα, οι ανεμογεννήτριες είναι μια καθαρά ανεξάντηλη πηγή ενέργειας καθώς λειτουργούν κατά βάση από τον άνεμο, ο οποίος μετατρέπεται σε κινητική ενέργεια και με τη σειρά της σε ηλεκτρική. Έτσι, το χαμηλό λειτουργικό κόστος έχει παίξει καθοριστικό ρόλο στις αποφάσεις που έχουν ληφθεί για την εγκατάστασή τους. Επίσης πολλά είναι και τα οικονομικά οφέλη από την υλοποίηση προγραμμάτων δημιουργίας αιολικών πάρκων. Η Ελλάδα, από τη στιγμή που θεωρείται μία από τις χώρες των ανέμων, θα μπορούσε να γίνει εξαγωγέας αυτού του είδους ενέργειας. Επίσης η ευκολία προσαρμογής τους σχεδόν σε οποιονδήποτε χώρο τις κάνει ακόμα πιο εύρηστες. Επιπλέον η κατασκευή τους δημιουργεί καινούργιες θέσεις εργασίας στηρίζοντας έτσι την τοπική κοινότητα. Τελευταίο και πιο σημαντικό είναι το περιβαλλοντικό όφελος, καθώς με τη μείωση των ορυκτών καυσίμων βαδίζουμε σε ένα

μέλλον απελευθερωμένο από τη ρύπανση. Ωστόσο δεν λείπουν και οι κίνδυνοι, όπως είναι η αλλοίωση του φυσικού τοπίου. Μονάχα μία ανεμογεννήτρια καταναλώνει πολύτιμο χώρο, γεγονός το οποίο με τη σειρά του έχει και επιπτώσεις στην άγρια πανίδα καθώς και στη χλωρίδα. Για παράδειγμα, κρυμμένος στα βουνά της περιοχής μας υπάρχει ο θησαυρός του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών που απειλείται από τις ανεμογεννήτριες. Αλλαγές υπέστη και το φυσικό τοπίο. Ακόμα στον Νομό Φλώρινας επικρατεί μια αστάθεια παραγωγής ενέργειας. Αυτό αποτελεί μια βασική πρόκληση και οφείλεται στις απρόβλεπτες καιρικές συνθήκες. Επιπρόσθετα, η ενέργεια που παράγεται είναι ανανεώσιμη αλλά δεν έχουν αναπτυχθεί ακόμα οι κατάλληλοι τομείς έτσι ώστε να αποθηκεύονται ποσότητες. Τέλος, οι ανεμογεννήτριες έχουν μικρή διάρκεια ζωής, περίπου στα είκοσι χρόνια, και αφού γίνει η απόσυρσή τους, τα υλικά από τα οποία είχαν φτιαχτεί δεν είναι δυνατόν να ανακυκλωθούν λόγω της έκθεσής τους στην ακτινοβολία. Με αποτέλεσμα να καταλήγουν σε ταφή. Συνολικά, η χρήση ανεμογεννητριών αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για τη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Όμως είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη και οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και στην κοινότητα. Αν καταφέρουμε να μειώσουμε τους κινδύνους, οι ανεμογεννήτριες θα παίξουν ένα σημαντικό ρόλο στο μέλλον του πλανήτη.

Οι ανεμογεννήτριες έχουν μικρή διάρκεια ζωής, περίπου στα 20-25 χρόνια, και αφού γίνει η απόσυρσή τους τα υλικά από τα οποία είχαν φτιαχτεί δεν είναι δυνατόν να ανακυκλωθούν

«Μια μεγάλη ευκαιρία για τους αγρότες»

Ο καθηγητής Γεωπονίας Βασίλης Αμπας εκτιμά ότι μπορεί και πρέπει να επιταχυνθεί η πράσινη μετάβαση στη Δυτική Μακεδονία

ΤΩΝ ΝΕΦΕΛΗΣ
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ,
ΣΟΦΙΑΣ ΜΠΟΥΛΑΚΗ,
ΠΟΛΙΝΑΣ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ,
ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΑΤΗ

Τα τελευταία χρόνια η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για την κατάργηση του λιγνίτη σε όλη την Ευρώπη. Η απόφαση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, που αποσκοπεί στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% έως το 2030 και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Η Ελλάδα δεσμεύεται να κλείσει τις λιγνιτικές μονάδες παραγωγής ενέργειας μέχρι το 2028, με την περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας να επηρεάζεται σημαντικά λόγω της μακράς ιστορίας οικονομικής εξάρτησής της από τον λιγνίτη. Όπως λέει ο επίκουρος καθηγητής Γεωπονίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, κ. **Βασίλης Αμπας**, «στη Φλώρινα αποκτήσαμε βαθύτερη κατανόηση για τις προκλήσεις αλλά και τις συνέπειες της απολιγνιτοποίησης στη γεωργία, στη ζωή των πολιτών και στο μέλλον της περιοχής μας». Τονίζει ότι «οι περιοχές απολιγνιτοποίησης, με ιδιαίτερη έμφαση στη Δυτική Μακεδονία και συγκεκριμένα στην περιοχή μας παρέχουν σημαντικά οικονομικά κίνητρα για τους αγρότες. Αυτά τα κίνητρα αποσκοπούν στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθώς η περιοχή μεταβαίνει σε ένα νέο παραγωγικό μοντέλο, ανεξάρτητο από τη βιομηχανία του λιγνίτη».

Οι επιδοτήσεις

Στην συνομιλία μας μαζί του, ο κ. Αμπας αναφέρει ακόμη ότι οι αγρότες και οι τοπικές κοινότητες επω-

φελούνται από στοχευμένες επιδοτήσεις, προγράμματα χρηματοδότησης που ενισχύουν βιώσιμες και καινοτόμες δραστηριότητες. Οι επιδοτήσεις αυτές μπορούν να καλύψουν έως και το 50% του κόστους επένδυσης, ανάλογα με τη φύση και τον στόχο του έργου. Ο κύριος στόχος είναι η ενδυνάμωση της γεωργίας μέσω της ανάπτυξης νέων καλλιεργειών, της υιοθέτησης προηγμένων τεχνολογιών και της ενίσχυσης της πράσινης μετάβασης στην περιοχή.

Παράλληλα, όπως τονίζει, οι αγρότες μπορούν να αξιοποιήσουν ευκαιρίες για επενδύσεις σε τομείς όπως η αγροτουριστική ανάπτυξη, ο εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού τους και η βιολογική γεωργία, που αποτελούν βασικές πτυχές της στρατηγικής για τη μεταλιγνιτική εποχή. «Η μετάβαση αυτή αποτελεί μια μοναδική ευκαιρία για τους αγρότες να διαφοροποιήσουν τις δραστηριότητές τους, να αποκτήσουν νέες δεξιότητες και να εξασφαλίσουν μια βιώσιμη οικονομική προοπτική για το μέλλον» λέει ο ίδιος. Με την υποστήριξη επιδοτήσεων

και τη στροφή σε βιώσιμες γεωργικές πρακτικές, οι αγρότες της περιοχής έχουν τη δυνατότητα να επαναπροσδιορίσουν τις δραστηριότητές τους, εξασφαλίζοντας τόσο την οικονομική τους ευημερία όσο και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Έτσι, παρότι η απολιγνιτοποίηση συνιστά μια περίπλοκη και απαιτητική διαδικασία, προσφέρει τη δυνατότητα στη Δυτική Μακεδονία να διαμορφώσει ένα μέλλον που βασίζεται στη βιωσιμότητα και στην ευημερία.

Ο επίκουρος καθηγητής Γεωπονίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας Βασίλης Αμπας

Αποψη

ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΡΙΓΩΝΙΔΗ

Η ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Ο ΑΗΣ Μελίτης που λειτουργεί στη Φλώρινα δεν είναι απλώς ένας σταθμός παραγωγής ενέργειας. Για χρόνια, αποτέλεσε πηγή θέσεων εργασίας για τους κατοίκους της Φλώρινας και στήριγμα για την τοπική οικονομία. Η αποκατάσταση των περιοχών που επηρεάστηκαν από τη λειτουργία του σταθμού τα προηγούμενα χρόνια και την εξόρυξη λιγνίτη είναι άλλη μια κρίσιμη πτυχή. Χωρίς κατάλληλο σχεδιασμό και οργάνωση, υπάρχει ο κίνδυνος οι περιοχές αυτές να παραμείνουν υποβαθμισμένες για δεκαετίες, γεγονός που θα μειώσει περαιτέρω την ελκυστικότητα της Φλώρινας ως τόπου μόνιμης διαμονής και ανάπτυξης. Ωστόσο, η αποκατάσταση του περιβάλλοντος μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για την εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών, όπως η δημιουργία πάρκων αναψυχής, περιοχών προστασίας της βιοποικιλότητας και η προώθηση της αγροτικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας με σύγχρονες μεθόδους.

Η ενεργειακή μετάβαση προς καθαρές μορφές ενέργειας, όπως οι ανανεώσιμες πηγές, είναι αναμφίβολα απαραίτητη για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή πρέπει να γίνει με δίκαιο και ομαλό τρόπο. Η Φλώρινα και η ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας δεν μπορούν να επωμιστούν μόνες τους το βάρος της μετάβασης χωρίς ουσιαστική στήριξη. Η προσέλκυση επενδύσεων θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, ανασταθμίζοντας τις απώλειες από τον λιγνίτη.

Παράλληλα, αυτές οι επενδύσεις πρέπει να συνοδευτούν από μέτρα που θα ενισχύουν την τοπική επιχειρηματικότητα, την κατάρτιση των εργαζομένων, τη δημιουργία νέων επαγγελματιών, ώστε να διασφαλιστεί ότι κανείς δεν θα μείνει πίσω στη διαδικασία της μετάβασης. Το μέλλον της Φλώρινας εξαρτάται από την κοινή προσπάθεια της πολιτείας, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των πολιτών. Με τις κατάλληλες πολιτικές και επενδύσεις, η ενεργειακή μετάβαση μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για μια νέα εποχή βιώσιμης ανάπτυξης. Με σωστή στρατηγική, η περιοχή μπορεί να μετατραπεί σε πρότυπο πράσινης ανάπτυξης, ενισχύοντας την ποιότητα ζωής των κατοίκων και προσελκύοντας νέες γενιές να επιστρέψουν ή να μείνουν στον τόπο τους. Η μετάβαση δεν είναι εύκολη αλλά αποτελεί μοναδική ευκαιρία για ένα πιο βιώσιμο και ανθεκτικό μέλλον.

«Η Φλώρινα και η ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας δεν μπορούν να επωμιστούν μόνο τους το βάρος της πράσινης μετάβασης χωρίς ουσιαστική στήριξη»

ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΣ ΘΩΔΑ

Η Φλώρινα υπήρξε σταυροδρόμι πολιτισμών, όπου Βλάχοι, Πόντιοι, Αρβανίτες, Εβραίοι, Μικρασιάτες και Μοναστηριώτες ένωσαν παραδόσεις και ιστορίες, καημούς και λύπες, απώλειες, ορφάνια, φτώχεια αλλά και χαρές. Στις γειτονιές της αντηχούσαν διαφορετικές γλώσσες, τραγούδια και έθιμα, δημιουργώντας μια κοινότητα που άντεξε στον χρόνο, αναδεικνύοντας τη διαφορετικότητα ως πηγή δύναμης και έμπνευσης.

Ξεκινάμε το ταξίδι της περιπλάνησης πίσω στον χρόνο με πρώτο σταθμό το σπίτι του κ. **Θεόφιλου Πανίδη**, συνταξιούχου εκπαιδευτικού, Πόντιου στην καταγωγή από μητέρα και πατέρα. Οι Πόντιοι, που ήρθαν στην περιοχή μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922, έφεραν μαζί τους μια κληρονομιά γεμάτη πόνο, αλλά και ελπίδα για μια νέα αρχή. Η υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης το 1923 άνοιξε τον δρόμο για την εγκατάσταση των προσφύγων στη Φλώρινα, μια περιοχή που είχε πληγεί από τους Βαλκανικούς Πολέμους και τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο κ. Πανίδης μας καλωσορίζει και μας προσφέρει μια θέση στην πολυθρόνα απέναντι από τη δική του. Συγκινημένος, ξεκινάει να αφηγηθεί: «*Είχα την τιμή και τη χαρά να γνωρίσω τους παππούδες μου, αλλά είναι ακόμα μεγαλύτερη η χαρά μου που πρόλαβα να γνωρίσω και τους προπαππούδες μου! Ο προπάππος Βασίλης και η προγιαγιά Σόνια ήρθαν από τον μακρινό Πόντο το 1925 στη Φλώρινα και συγκεκριμένα στο όμορφο χωριό μας τον Τροπαιούχο, παλιό όνομα Μαχαλάς. Είχαν έξι αγόρια και μία κόρη. Ο παππούς Βασίλης γεννήθηκε το 1880 και ήρθε στην Ελλάδα στα 45 του, μαζί με τα παιδιά του που ήταν 18, 17 και 16 χρονών*».

Κηδεία με λύρες και τσίπουρο

Και αναφέρει: «Οι δυσκολίες για να επιβιώσουν ήταν τεράστιες, αλλά έπρεπε να τα καταφέρουν. Ζούσαν με πολλή δουλειά και σφιχτό προϋπολογισμό. Παρά τις δυσκολίες, έζησαν. Ο παππούς Βασίλης πέθανε το 1977, στα 97 του χρόνια. Όταν ο παππούς πέθανε έπρεπε να μείνει μία τελευταία νύχτα στο σπίτι. Όλοι οι φίλοι του και συγγενείς, οι συνομηλικοί του, ειδοποιήθηκαν και ήρθαν στο χωριό για να περάσουν μαζί του την τελευταία νύχτα και να τον αποχαιρετήσουν. Ήρθαν με τρεις λύρες (κεμεντζέδες) και μερικές νταμιτζάνες τσίπουρο. Αν το έβλεπες, θα νόμιζες ότι πήγαναν σε γάμο και όχι σε κηδεία! Μπήκαν στο σπίτι, είδαν τον παππού και αμέσως άρχισαν να παίζουν οι λύρες και αντί για κλάματα, ακούγονταν τραγούδια-μοιρολόγια. Άλλοτε έκλαιγαν, άλλοτε γελούσαν, μιλούσαν με τον παππού! Η γιαγιά πάντα δίπλα τους!». Ο κ. Πανίδης συνεχίζει τη διήγησή του: «*Την επόμενη μέρα έγινε η κηδεία. Ανησυχούσα και αναρωτιόμουν αν αυτό που βλέπω ήταν κηδεία ή κάποιος παράξενος γάμος! Μπροστά πήγαιναν οι τρεις λύρες, μετά ο παπάς, ακολουθούσαν οι φίλοι του με τη ρακή και κερνούσαν τους συγγενικούς τους, ενώ φυσικά μοιρολόγιασαν. Ο παπάς έψαλλε και οι λύρες έκλαιγαν! Ακολουθούσε το φέρετρο και όλοι οι συγγενείς. Ήταν μία κηδεία, ένας παράξενος γάμος, μία αληθινή μαρτυρία της ποντιακής κληρονομιάς, ένα κομμάτι από την ιστορία του ποντιακού Ελληνισμού που δεν θα το ξεχάσω ποτέ όσο ζω!*».

Οι Μοναστηριώτες

Αφήνοντας το σπίτι του κ. Πανίδη, ανηφορίζουμε προς την Αγία Παρασκευή,

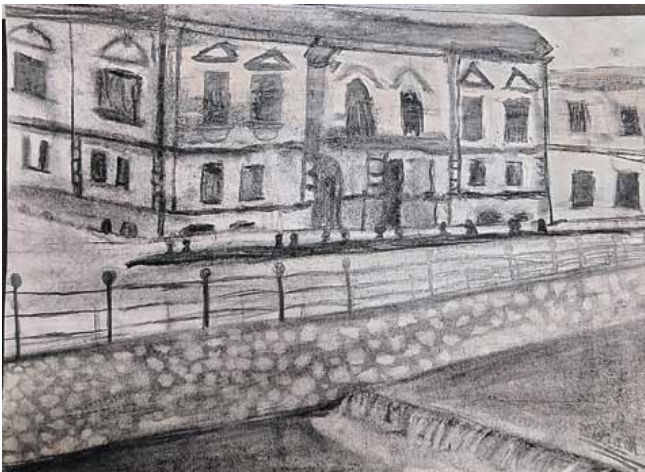

Σταυροδρόμι πολιτισμών

Η Φλώρινα είναι μια πόλη στην οποία ο ντόπιος πληθυσμός συνυπήρχε με κατατρεγμένους από άλλες περιοχές ενώνοντας παραδόσεις, καημούς, τραγούδια και έθιμα

στις γειτονιές των Μοναστηριωτών. Η Φλώρινα και το Μοναστήρι είχαν πάντα στενές σχέσεις. Οι δύο πόλεις χτίστηκαν κοντά στις αρχαίες πόλεις της περιοχής, με το Μοναστήρι να ιδρύεται δίπλα στην αρχαία Ηράκλεια, σε μια περιοχή με σημαντικό μοναστήρι και νεό της Παναγίας της Πελαγονίτισσας. Η πόλη πήρε το όνομά της από τη μονή και ονομάστηκε «Ορμιπετα» από τους Σλάβους, που σημαίνει «μοναστήρι». Όταν οι Βαλκανικοί Πόλεμοι όρισαν τα νέα σύνορα το 1912-13, το Μοναστήρι βρέθηκε στη Σερβία. Με την έκρηξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, οι κάτοικοι επιχείρησαν να φύγουν για την Ελλάδα, αλλά οι σερβικές Αρ-

χές δεν τους το επέτρεπαν. Το 1917-18, μετά την κατάρρευση των βουλγαρικών γραμμών από τον γαλλικό στρατό, πολλοί Μοναστηριώτες πέρασαν τα σύνορα, εγκαταστάθηκαν στη Φλώρινα και έφεραν στην πόλη έναν νέο αέρα αλλαγής. Στη μοναστηριώτικη γειτονιά μας περίμενε για να μας ξεναγήσει η **Αννα Ιωάννου**, φοιτήτρια ελληνικής Φιλολογίας, Μοναστηριώτισσα στην καταγωγή, από παππού και γιαγιά. Η Άννα παρουσιάζει την ιστορία μέσα από την ζωή της προγιαγιάς της, της Καλλιόπης, που γεννήθηκε το 1908 στο Μοναστήρι, μια πόλη που έσφρξε από ζωή: «*Η προγιαγιά μου βαπτίστηκε στον ελληνορθόδοξο ναό του Αγίου Δημητρίου, όπου την άφησαν μπροστά στην εικόνα του Αγίου, για να την πάρει η νονά της και να τη βαφτίσει. Ήταν το τέταρτο από τα έξι παιδιά του Παντελή Ιωαννίδη ή Δημητρίου ή Ξυλουργού που είχε διακριθεί ως παρασημοφορημένος μαχητής στον Μακεδονικό Αγώνα. Η οικογένεια εγκατέλειψε το Μοναστήρι το 1912 και έφτασε στη Φλώρινα με το τρένο. Εγκαταστάθηκε αρχικά σε ένα σπίτι δίπλα στο ποτάμι. Ήταν η εποχή που οι Γάλλοι είχαν τις αποθήκες τους στο κτίριο του 2ου Δημοτικού Σχολείου. Η Καλλιόπη, αν και μικρή, είχε την εξυπνάδα να μάθει λίγες γαλλικές φράσεις, ώστε να επικοινωνεί μαζί τους. Ελεγε*

Φλώρινα, δίπλα στο ποτάμι. Πίνακας της Ελένης Σινιάκη

συγκέντρωσης και κρεματόρια στην Πολωνία και στη Γερμανία...

Η γερμανική κατοχή

Η περιήγησή μας φέρνει μπροστά από το κατώφλι του πατρικού σπιτιού, στο χωριό της οικογένειάς μου, τη Δροσοπηγή Φλώρινας. Ο παππούς **Κωνσταντίνος Θώδας** περίμενε με αγωνία στην πόρτα, θαρρείς και είχε μέρες να με δει. Η ανυπομονησία του να μου τα πει όλα, να μην ξεχάσει τίποτα, του έφερνε στο πρόσωπο μια πρωτόγνωρη σε μένα όψη. «*Κάθισε*» μου είπε. Και ξεκινάει να διηγείται: «*Ήμουν μόνο 13 χρονών τότε, αλλά ακόμα θυμάμαι κάθε στιγμή, κάθε ήχο, κάθε εικόνα, σαν να ήταν χτες. Ήταν 4 Απρίλη του 1944 όταν οι Γερμανοί μπήκαν στο χωριό μας, στην Μπελκαμένη, όπως τη λέγαμε τότε. Η καρδιά μας χτύπαγε δυνατά, ξέραμε τι ερχόταν, και οι μεγάλοι προσπαθούσαν να μας καθησυχάσουν. Τα σπίτια καίγονταν, η εκκλησία μας, η Αγία Τριάδα, είχε τυλιχτεί στις φλόγες. Δεν το πιστεύαμε. Όλα έγιναν σάχη. Μας έδωσαν, μας άφησαν με τα ρούχα μας και τα χέρια άδεια. Θυμάμαι τις φωνές, τις εκρήξεις, τις γυναικές που έκλαιγαν, τους άντρες που καθαριούνταν τους κατακτητές. Τα βουνά και τα δάση έμοιαζαν καταφύγιο, αλλά ούτε εκεί ήμασταν ασφαλείς. Ξαναζήσαμε τα ίδια με τον Εμφύλιο και αναγκαστήκαμε να πάρουμε τον δρόμο της προσφυγιάς*». Και συνεχίζει: «*Μείναμε για δύο χρόνια στο χωριό Σκοπιά και από εκεί για άλλα δύο χρόνια στην Κάτω Υδρούσα. Ο Εμφύλιος τα έκανε όλα ακόμα χειρότερα. Όλοι προσπαθούσαμε να επιβιώσουμε, να μη χαθούμε. Είχε περάσει καιρός, και νομίζαμε πως δεν θα ξαναδούμε το χωριό μας. Αλλά με το πέισμα και τον πόθο που είχαμε, επιστρέψαμε*».

Οι Αρβανίτες και τα χωριά τους

Οι Αρβανίτες ήταν εγκατεστημένοι κυρίως στα χωριά Λέχοβο, Δροσοπηγή και Φλάμπουρο, ήδη πριν την ενοποίηση της περιοχής στο ελληνικό κράτος, με τα αρβανίτικα να αποτελούν την κύρια γλώσσα επικοινωνίας τους. Πολλοί Αρβανίτες πήραν μέρος στις μάχες κατά τη διάρκεια του Μακεδονικού Αγώνα και διακρίθηκαν για την ανδρεία τους. Η τελευταία μας συνάντηση είναι με την κυρία **Καίτη Κωφίδου**, με καταγωγή από την Κιουτάχεια της Μικράς Ασίας. Η κυρία Καίτη αναφέρειται με μεγάλη συγκίνηση στα γεγονότα που οδήγησαν στο να ξεριζωθεί η οικογένεια και στον ερχομό στη Φλώρινα: «Οι γονείς μου ήρθαν το '22, διαγινόμενοι από την **Κιουτάχεια της Μικράς Ασίας**. Ήταν καλοκαίρι και όλοι ήταν στις εσχές στο **Γιοντζάρι**. Η χήρα γιαγιά μου, η μαμά μου και η θεία μου. Πήρε τις δύο κόρες της, μία ήταν 20 χρονών και η άλλη ήταν 6 – η μάνα μου ήταν 6. Και πίσω από τον στρατό, με την υποχώρηση του στρατού, φύγανε και αυτοί. Φεύγαμε από βουνό σε βουνό. Με τα πολλά, φτάσαμε στο λιμάνι της Ραιδεστού. Τα πόδια τους πρησμένα, όλοι νηστικοί. Εκεί, στο λιμάνι, υπήρχαν δύο καράβια. Το ένα έφευγε για την Ελλάδα και το άλλο για την Αμερική. Το καράβι της Αμερικής είχε ήδη ξεκινήσει, αλλά το καράβι που πήγαινε στην Ελλάδα το πρόλαβαν. Η μεγαλύτερη αδερφή της μάνας μου, η θεία μου, έσπρωξε τη μαμά μου και τη γιαγιά μου, και μπήκανε μέσα. Η θεία μου όμως έμεινε απ' έξω. Και το καράβι ξεκίνησε χωρίς εκείνη». Όπως λέει, «εκείνες οι νύχτες, ήταν πνιγμένες στην απογοήτευση. Τους κατέβασαν στην Καλαμαριά. Τα στομάχια τους ήταν άδεια, και η αίσθηση της πείνας αβίασχητη. Τα ρούχα τους ήταν βρώμικα και γεμάτα ψείρες. Τότε, ένας παπάς από τη Φλώρινα τους είπε: «*Ελάτε στη Φλώρινα, θα σας δώσουμε και σπίτια, θα σας δώσουμε και ρούχα*». Και έτσι τους έφερε εδώ».

Οι παραδοσιακές φορεσιές και οι «κώδικές» τους

ΤΩΝ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΝΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΔΟΥΡΜΙΣΗ, ΙΩΑΝΝΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Οι παραδοσιακές φορεσιές κάθε περιοχής είναι σημάδι πολιτισμού και ταυτόχρονα σύμβολο: οι κοινωνίες που την περιβάλλουν όπως είναι, ο τρόπος ζωής όπως προβάλλεται, η κοινότητα και ο πολιτισμός της, οι κώδικες και η σημασία τους. Η έρευνά μας για τις παραδοσιακές φορεσιές και χορούς της περιοχής της έφερε στην πόρτα της **Βούλας** και της **Μαρίας Μάνου**, μελών του γυναικείου αγροτουριστικού συνεταιρισμού «Πελαγονία». Οι δυο τους, σε συνεργασία με άλλα μέλη του συνεταιρισμού, έραβαν όλα αυτά τα χρόνια τις φορεσιές της Φλώρινας με υπομονή και μεράκι. Επαιρναν το νήμα άβαφο και του έδιναν χρώμα και μορφή. Μας αφηγούνται μια ιστορία, από εκείνες που θυμούνται με τις κυρίες και γελούν αλλά και νοσταλγούν: «*Κάποτε μας παρήγγειλαν να φτιάξουμε ζωνάρια και ποδιές. Έπρεπε να πάρουμε το νήμα άσπρο και να το βάψουμε. Τότε τις μογιάτες τις αγοράζαμε από τον Μεκάση, που είχε το μαγαζάκι του δίπλα από το κτίριο του συλλόγου "Αριστοτέλης"*. Θυμάμαι πως έκανε τις εφημεριδούλες χωνάκια από μόνος του και μέσα εκεί μας έβαζε τις μογιάτες. Πήραμε τις μογιάτες και τα νήματα και πήγαμε σε ένα κτήμα που είχε πηγάδι. Βυάζαμε νερό με τον κουβά. *Ανάψαμε καζάνι, αραιώσαμε την μογιά, έγινε η βαφή. Ελα όμως που έπρεπε να αραιώσουμε κι άλλο τη βαφή και το πηγάδι στέρεψε και δεν είχε νερό! Φοβισμένες για το αποτέλεσμα βάψαμε τα νήματα μπορντό αντί για κόκκινα. Και περιμέναμε ανήσυχες τις αντιδράσεις. Το χρώμα τελικά είχε μεγάλη επιτυχία και άρεσε σε όλους!*». Οι παραδοσιακές φορεσιές της Φλώρινας διαφέρουν ανάλογα με το φύλο, την ηλικία και την κοινωνική τάξη, αλλά και με την εποχή του έτους. Ήταν ο καθρέφτης της κοινωνικής θέσης και της οικονομικής κατάστασης του καθενός και εναλλάσσονταν, ανάλογα με την περίπτωση, σε πιο επίσημη ή σε πιο λιτή και καθημερινή. Κάθε χωριό είχε και διαφορετική ενδυμασία. Οι περιοχές του κάμπου και οι ορεινές είχαν βασικές διαφορές, καθώς οι φορεσιές των ορεινών χωριών αποτελούνταν από μαλλί ενώ αυτές των πεδινών από λεπτότερα υφάσματα. Στις φορεσιές των ευκατάστατων οικογενειών παρατηρούνταν ανιθέσεις σε σύγκριση με εκείνες των κατωτέρων οικονομικά. Η προσθήκη χρυσών λεπτομερειών και περισσότερων κεντημάτων αποτελούσε ένδειξη οικονομικής και κοινωνικής υπεροχής. Κάθε φορεσιά ξεχωριστά απαιτούσε μεγάλη προετοιμασία και λεπτομέρεια. Τα χρώματα που χρησιμοποιούσαν δεν ήταν τυχαία αλλά στοχευμένα, διότι φρόντιζαν να είναι όλα χρωματικός σε αρμονία με όλα τα υπόλοιπα στοιχεία και μέρη της φορεσιάς. Τα συνηθέστερα ήταν το βυσσινί, το σκούρο μπλε, το πράσινο και το κίτρινο. Η συμμαθητριά μας **Χριστιάννα Κωνσταντινίδου** συμπληρώνει το ρεπορτάζ με τη δική της διήγηση: «*Μια μέρα, καθώς η γιαγιά μου έψαχνε στο παλιό ξύλινο σεντούκι, ανέσυρε τη φορεσιά της προγιαγιάς μου της Χριστίνας. Όταν την έβγαλε, το φως που έπεφτε πάνω της την έκανε να λάμπει, σαν να είχε απορροφήσει όλες τις ιστορίες και τις αναμνήσεις του παρελθόντος. Αυτή τη φορεσιά υπήρξε η αφορμή για τη γιαγιά μου να μου διηγηθεί την ιστορία του γάμου της προγιαγιάς μου, της Χριστίνας, με τον προπάππο μου, τον λεβέντη τον Παντελή. Ο Παντελής ήταν ένα όμορφο παλικάρι, που προερχόταν από την οικογένεια Γκιποκάλη με 3 παιδιά, όλα αγόρια. Ήταν κοινοτάχτης του παλαιού Δήμου Περάσματος επί Κατοχής και ήταν γεωργοκτηνοτρόφος με πολλά ζώα και στρέμματα. Αντίθετα, η Χριστίνα προερχόταν από μια πολύ φτωχή οικογένεια καταγόμενη από το χωριό Ατραπός Φλώρινας. Όμως αυτό δεν αποτέλεσε εμπόδιο στην αγάπη τους». Και συνεχίζει: «Αυτή την παραδοσιακή στολή που φόρεσε η προγιαγιά μου στον γάμο της τη φοράω τώρα εγώ η διοργανή της που της μοιάζω και πάρα πολύ!*».

Η μαθήτριά Χριστιάννα Κωνσταντινίδου με την παραδοσιακή φορεσιά της προγιαγιάς της

Η κυρία Πανδώρα Βακάλη του γυναικείου αγροτουριστικού συνεταιρισμού «Πελαγονία»

Οι παραδοσιακοί τοπικοί χοροί

Η Φλώρινα έχει διδάξει στα παιδιά της να χορεύουν, και μάλιστα να χορεύουν πολύ! Ο χορός για τους Φλωρινιώτες είναι τρόπος ζωής, είναι τρόπος έκφρασης, διασκέδασης, εκτόνωσης, αλλά και διατήρησης της παράδοσης. Μερικοί από τους χορούς αυτούς είναι ο Λεβέντικος, ο Συρτός ή Πουστέσιος, ο Χαλόπικκος ή Ζάραμο, η Συμπεθέρα, η Ομορφούλα ή Αλοπόπικκος, ο Γερόντικος ή Στάρτσικο στα τέσσερα, ο Λέο-το ή Γραπτόρτισος, ο Ακρτικός ή Μπουφιότικος, τα Αρραβονιάσματα, ο Μπεράπικκος, ο Συρτός κ.ά. Η κυρία **Πανδώρα Βακάλη** αφηγείται: «*Η χαρά μας ήταν τα πανηγύρια. Στον Ατραπό ακόμη και σήμερα φορούν τις βελούδινες φορεσιές ως επίσημο ένδυμα. Στα πανηγύρια ξεκινούσαν οι πιο μεγάλοι σε ηλικία με έναν αργό χορό. Με έναν συρτό ή έναν χασάπικο. Οι άνδρες πρώτα. Τα παιδιά ήταν πιο πίσω. Με αυτόν τον τρόπο μάθαιναν από μικρά όλους τους χορούς. Θυμάμαι τον παππού μου μπροστά με μια πετσέτα υφαντή. Οι παντρεμένες γυναίκες, αν ήθελαν να χορέψουν, έπαιναν δίπλα από τον σύζυγο. Μετά οι μεγάλοι σταματούσαν και έπαιναν οι νέοι στον χορό. Πρώτα τα αγόρια. Τα κορίτσια παραπύω. Οι πιο τολμηροί, αν ήθελαν μια κοπέλα, της έπιαναν το χέρι στον χορό και το έσφιγγαν τόσο δυνατά, σαν να περνούσε ρεύμα! Ετσι δήλωναν τον έρωτά τους*».

ΤΩΝ **ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΣΟΥΛΙΔΟΥ,**
ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΑΤΗ,
ΝΕΦΕΛΗΣ ΓΥΜΝΟΠΟΥΛΟΥ,
ΣΟΦΙΑΣ ΜΠΟΥΤΑΚΗ

Δεν είναι κάποιο εντυπωσιακό ποτάμι, ούτε για το βάθος του ούτε για το πλάτος του. Ωστόσο, έχει μια ξεχωριστή σημασία για όλους μας, καθώς κυλά ανάμεσα στα σπίτια και είναι συνδεδεμένο με όλες μας τις παιδικές και ρομαντικές αναμνήσεις. Είναι το ποτάμι που εμπνέει ποιητές και ζωγράφους, ερωτευμένους και καλλιτέχνες. Είναι το ποτάμι που αγαπούν όλοι οι κάτοικοι της Φλώρινας και ρέει μέσα από την πόλη τους. Το ποτάμι της Φλώρινας, γνωστό ως Σακουλέβας, το πιο λαμπρό στολίδι της πόλης, έχει πλούσια ιστορία. Αρχικά είναι σημαντικό να αναλογιστούμε τη σημασία που έχει το νερό και η φυσική ομορφιά του για τη ζωή μας και το περιβάλλον. Το ποτάμι δεν είναι απλώς μια φυσική οντότητα, αλλά αποτελεί πηγή ζωής, πολιτισμού και έμπνευσης. Μέσα από τις στρόφες και τα ρεβμάτια του διατρέχει τον πολιτισμό των ανθρώπων που ζουν γύρω του και την ιστορία τους.

Η ελληνιστική πόλη

Η αρχή της ιστορίας της Φλώρινας χρονολογείται στον 3ο π.Χ. αιώνα. Αρχικά, η πόλη βρισκόταν σε διαφορετική θέση από ό,τι σήμερα, ενώ ερείπια της Λυγκηστιδας, της ελληνιστικής πόλης, σώζονται στον λόφο του Αγίου Παντελεήμονα. Στη θέση της σημερινής πόλης υπήρχαν εγκαταστάσεις πανδοχείων και στάβλων, καθώς και ένας μεγάλος αμαξιτός δρόμος, ο γνωστός σήμερα ως «Κεντρικός», ο οποίος ένωσε τις περιοχές από το Αρμενοχώρι και έφτανε μέχρι και τη Βίγλα. Η παλαιότερη ιστορική μνεία της Φλώρινας καταγράφεται από τον βυζαντινό αυτοκράτορα και ιστορικό *Ιωάννη Καντακουζηνό* (1292 - 1383), ο οποίος αναφέρεται στην πόλη Χλερινός (Χλερινός = χλωρός). Η ονομασία αυτή διατηρήθηκε και κατά την περίοδο του τουρκικού ζυγού, ενώ αναφορές γίνονται και από τον σέρβο κατακτητή της *Στέφανο Δουσάν*. Στα χρόνια που ακολούθησαν την Τουρκοκρατία, το όνομα της πόλης διαμορφώθηκε από τους διάφορους λαούς που την κατοίκησαν πριν πάρει τη σημερινή της ονομασία. Και οι δύο επίσημες ονομασίες φαίνεται να είναι στενάτα συνδεδεμένες με την τοπική βλάστηση, διότι πιστεύεται ότι η σύγχρονη ονομασία είτε είναι μια παραφθορά της παλαιότερης (Χλερινός - Φλερινός - Φλώρινα) είτε έχει τις ρίζες της στη λατινική λέξη *flos-floris* (άνθος).

Η ιστορία του ποταμού

Η αρχή της ιστορίας του Σακουλέβα αρχίζει ήδη από τους πρώτους αιώνες μ.Χ. Τότε τον ποταμό τον ονόμαζαν *Λύγκο*, μετά την άφιξη των Σλάβων όμως, τον 7ο αιώνα μ.Χ., μετονομάστηκε σε «Στάρα Ρέκα», που σημαίνει «παλαιό ποτάμι». Αργότερα, κατά τα πρώτα χρόνια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, έλαβε την ονομασία «Καρά Σου», δηλαδή «μιαρά νερά». Στη συνέχεια, το ποτάμι ονομάστηκε Σακουλέβας, από τις τουρκικές λέξεις «sakı» (στάθμη) και «ev» (σπίτι). Προήλθε από τη συχνή πλημύρα των νερών του, που κατά την περίοδο των χιονοπτώσεων και της αύξησης των υδάτων κατέκλυαν τις γύρω πεδιάδες της Φλώρινας. Έτσι η λέξη «Sakılen» σημαίνει «η στάθμη που αγγίζει το σπίτι». Με την πάροδο του χρόνου, όλοι άρχισαν να το αποκαλούν Σακουλέβα.

Το Βαρόσι

Βαρόσι ονομάστηκε η πρώτη γειτονιά της πόλης, η οποία θεμελιώθηκε κοντά στις όχθες του ποταμού Σακουλέβα. Στη δυτική του πλευρά πραγματοποιήσαν η λαϊκή αγορά μία φορά την εβδομάδα μέχρι το 1924. Η πρώτη επίσημη καταγραφή της γίνεται από τη Μητρόπολη, η οποία συγκα-

Ο Σακουλέβας και οι γειτονιές του νόστου...

Διατρέχοντας το όμορφο ποτάμι της πόλης μας φτάνουμε στις... πηγές της ιστορίας της Φλώρινας

Κύπελλο με μορφή κριαριού του 6ου - 4ου αι. π.Χ. από την αρχαία Λυγκηστιδα

ταλέγει το Βαρόσι στον κατάλογο ενοριών όπου απογράφηκε το 1905. Δεν είναι σίγουρη η προέλευση του ονόματος της γειτονιάς. Ωστόσο, ο *Νικολάι Τοντόροφ*, βούλγαρος ακαδημαϊκός, υποστηρίζει ότι «Βαρόσι» χαρακτηριζόταν το βολκανικό προάστιο των πόλεων, καθώς και το τμήμα της πόλης στο οποίο κατοικούσαν οι χριστιανικές οικογένειες κατά την Τουρκοκρατία. Περπατώντας ο επισκέπτης παραπλεύρως του ποταμού Σακουλέβα μπορεί να θαυμάσει τα παλιά κτίρια της πόλης, μοναδικής ομορφιάς και αρχιτεκτονικής. Αυτά διακρίνονται στα σπίτια μακεδονικού

τύπου, με κύρια χαρακτηριστικά τα μικρά παράθυρα προς τον δρόμο και τους ψηλούς τοίχους με αυλή στο εσωτερικό τους, καθώς και στα σπίτια νεοκλασικού ρυθμού, που κάνουν την εμφάνισή τους μετά το 1915. Ενδεικτικά αναφέρουμε το 2ο Δημοτικό Σχολείο Φλώρινας, νεοκλασικό κτίριο που χτίστηκε στις αρχές του 20ού αιώνα και λειτουργήσε παλιότερα ως αρρεναγωγείο και παρθενγωγείο, και τη Βίλα Σαπουντζή, που δεσπόζει επιβλητική και υπήρξε η κατοικία του πρώτου δημάρχου της Φλώρινας *Τέγουν Σαπουντζή*. Από την απέναντι όχθη του ποταμού συναντάμε την κατοικία και το εργαστήρι του γνωστού φλωρινιώτη καλλιτέχνη *Στερικά Κούλη*.

Κουλές - Μεγάλος και μικρός πύργος

«Κουλές» ονομάζονται οι πύργοι που χρησιμοποιήθηκαν ως αμυντικοί πύργοι με χοντρούς τοίχους από πέτρες και συμπαγή τούβλα, κατασκευασμένοι για να αντέχουν στις πολεμικές συνθήκες. Οι πύργοι συνδέονταν με την κατοικία με το χαγιάτι. Το εσωτερικό τους αποκαλύφθηκε μετά από έρευνες το 1985. Ο μεγάλος πύργος ανήκε στον *Χουλουσή Ερσέντ*, μουφτί της πόλης της Φλώρινας. Ήταν διώροφο κτίσμα, του οποίου ο πάνω όροφος αποτελούσε χώρο για πολεμίστρες. Στο εσωτερικό ήταν μαρμαρινός. Τα ταβάνια ήταν κατασκευασμένα στο σχήμα ημισφαιρίων και σχημάτιζαν θόλο. Ο μικρός πύργος χρησιμοποιούνταν ως αποθήκη και μερικοί μόνο κάτοικοι της περιοχής γνώριζαν

Η οικία Μάρκου

Το 2ο Δημοτικό Σχολείο

για την ύπαρξή του, οι οποίοι θεωρούνταν και ιδιοκτήτες του. Οι ιδιοκτήτες συνήθως αποθήκευαν εκεί τρόφιμα καθώς το ευνοούσαν οι χαμηλές θερμοκρασίες που επικρατούσαν στους χώρους του κτίσματος. Το οθωμανικό λουτρό, στις όχθες του ποταμού δίπλα από το σημερινό δικαστικό μέγαρο και απέναντι από την πλατεία Δικαιοσύνης, χτίστηκε περίπου το 1600 και λειτουργούσε μέχρι και το 1958.

Προτάσεις καθαρισμού και ανάπλασης

Ως στολίδι της πόλης μας, ο ποταμός Σακουλέβας θα πρέπει να παραμείνει καθαρός. Η αποκατάσταση, ο καθαρισμός και η ανάπλαση ενός ποταμού απαιτούν μια συνδυασμένη προσέγγιση. Αρχικά, είναι σημαντικό να αφαιρεθούν τα απόβλητα και οι ρύποι από την κοίτη του, χρησιμοποιώντας μηχανικά ή βιολογικά μέσα καθαρισμού. Στη συνέχεια, η αποκατάσταση των φυσικών οικοσυστημάτων μπορεί να επιτευχθεί μέσω της φύτευσης ντόπιων φυτών στις όχθες, προκειμένου να ενισχυθεί η βιοποικιλότητα και να προληφθεί η διάβρωση του εδάφους. Επιπλέον, η δημιουργία περιοχών υγροτόπων μπορεί να συμβάλει στην καθαρότητα του νερού και στη ρύθμιση των πλημμυρών. Τέλος, η ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινότητας και η συμμετοχή των πολιτών σε προγράμματα καθαρισμού και παρακολούθησης της ποιότητας του νερού είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς του.

Μέχρι τον 7ο αιώνα μ.Χ. το ποτάμι που διατρέχει τη Φλώρινα ονομαζόταν Λύγκος

Από όλη την Ευρώπη, μόνο στην περιοχή των Πρεσπών οι πληθυσμοί του αργυροπελεκάνου και του ροδοπελεκάνου μοιράζονται το ίδιο ενδιάιτημα

Οι λίμνες των Πρεσπών και η κλιματική αλλαγή

Η οικολογική, πολιτιστική και οικονομική αξία των παλαιότερων λιμνών στην Ευρώπη (και από τις πλέον αρχέγονες παγκοσμίως) και οι κίνδυνοι που τις απειλούν

ΤΩΝ **ΖΩΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ, ΑΝΝΑΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΗ, ΟΛΓΑΣ ΚΟΪΔΟΥ**

Οι Πρέσπες, Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα, οι δύο μαγευτικές λίμνες, αποτελούν στολίδι και σημείο αναφοράς για τον νομό μας. Η αξία των Πρεσπών έγκειται στο γεγονός ότι η περιοχή χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά υψηλή βιοποικιλότητα, πλούσιους φυσικούς πόρους, εξαιρετική φυσική ομορφιά. Χαρακτηρίζονται τουριστικός προορισμός που φιγουράρει σε όλους τους ταξιδιωτικούς οδηγούς και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Είναι πολυδιαφημιζόμενες και για τους Φλωρινιώτες αποτελούν τόπο αναψυχής και εκδρομών. Αποτελούν, όμως, και έναν από τους δώδεκα σημαντικότερους υγροτόπους της Ευρώπης. Η περιοχή έχει ανακηρυχθεί ως Εθνικός Δρυμός από το 1974, ώστε να καταφέρει να διαφυλάξει την πλούσια χλωρίδα και πανίδα της. Εκτός από την οικολογική αξία της η Πρέσπα έχει μεγάλη πολιτιστική αξία καθώς τη μοιράζονται τρεις χώρες (Ελλάδα, Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία). Αποτελεί έναν διεθνώς σημαντικό υγρότοπο φιλοξενώντας απειλούμενα είδη πουλιών και ένα σπουδαίο οικολογικό καταφύγιο για μεγάλα θηλαστικά στη χώρα μας. Θεωρούνται ως οι παλαιότερες λίμνες στην Ευρώπη και από τις πλέον αρχέγονες λίμνες παγκοσμίως, καθώς σχηματίστηκαν κατά τη διάρκεια της Πλειόκαινης γεωλογικής περιόδου. Το φυσικό αυτό περιβάλλον περιλαμβάνει πληθώρα ειδών και ενδημικών ειδών. Στις Πρέσπες, έχουν καταγραφεί περισσότερα από 1.800 είδη φυτών με δύο ενδημικά, 12 τύποι δασών, 22 είδη ερπετών, 11 αμφιβίων, ενώ βρίσκουν καταφύγιο εντός των ορίων της λεκάνης των Πρεσπών πάνω από 62 είδη θηλαστικών (σε αυτά συμπεριλαμβάνονται και είδη που κινδυνεύουν με εξαφάνιση, όπως

ορισμένα είδη νυχτερίδων, ο λύκος, η αρκούδα και η βίβρα). Επίσης, υψηλή είναι και η βιοποικιλότητα της ιχθυοπανίδας της: 23 είδη ιχθύων, από τα οποία τα 9 είναι ενδημικά (από τα υπόλοιπα 14 είδη, το γριβάδι, ο κοινός κυπρίνος, έχει ιδιαίτερη σημασία για την οικονομική του αξία ως αλιεύμα). Επίσης, έχουν καταγραφεί στην περιοχή τουλάχιστον 275 είδη πτηνών. Πολλά από αυτά είναι σπάνια και κάποια όπως ο αργυροπελεκάνος, απειλούνται με εξαφάνιση. Εδώ, στις Πρέσπες διατηρείται η μεγαλύτερη στον κόσμο αποικία αναπαραγωγής του αργυροπελεκάνου, ενώ και η λαγχνό σχηματίζει εδώ μία σημαντική αποικία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι από όλη την Ευρώπη, μόνο στην περιοχή των Πρεσπών οι πληθυσμοί του αργυροπελεκάνου που θα ενδοπελεκάνου μοιράζονται το ίδιο ενδιαίτημα.

Οι καλλιέργειες

Περίπου το 83% των καλλιεργούμενων εκτάσεων καλύπτονται από αροτραίες καλλιέργειες, με κυρίαρχη την καλλιέργεια των φασολιών. Τα τελευταία χρόνια γίνονται κινήσεις προς την κατεύθυνση της ολοκληρωμένης γεωργίας και την εφαρμογή φιλικότερων προς το περιβάλλον μεθόδων καλλιέργειας, ενώ υπάρχει μικρή αλλά σημαντική παραγωγή βιολογικών φασολιών Πρέσπας. Στα 12 χωριά των Πρεσπών (Μικρολίμνη, Οξεία, Καρυνές, Πύλη, Λαμρός, Ψαράδες, Άγιος Γερμανός κ.ά.) σήμερα μένουν 1.220 άτομα (ΕΛΣΤΑΤ). Η αλιεία, η γεωργία, η κτηνοτροφία, ο τουρισμός και σε μικρό ποσοστό η μεταποίηση αποτελούν κύρια πηγή ενασχόλησης των κατοίκων, η οποία και είναι αλληλένδετη με τις λίμνες. Οι λίμνες των Πρεσπών επηρεάζονται από την κλιματική αλλαγή, καθώς οι υγροτόποι είναι πιο ευάλωτοι σε αυτήν.

Η αύξηση της θερμοκρασίας, η μείωση των βροχοπτώσεων και των χιονοπτώσεων και τα συχνά ακραία καιρικά φαινόμενα μπορούν να επιδράσουν σημαντικά στους υγροτόπους αυτούς. Οι αυξομειώσεις της στάθμης της Μικρής Πρέσπας, εκτός του ότι επηρεάζουν την άρδευση, διαμορφώνουν ανάλογα και την έκταση των υγρών λιβαδιών, που αποτελούν σημεία αναπαραγωγής των ψαριών και τροφής των πουλιών. Επίσης στερεύουν τα ρέματα που τροφοδοτούν τις λίμνες και διαταράσσουν το υδάτινο ισοζύγιο. Παράλληλα, οι περίοδοι ξηρασίας αυξάνουν τον κίνδυνο πυρκαγιάς στους καλαμιώνες, επηρεάζουν την αναπαραγωγή πουλιών, το τοπίο και τη βιοποικιλότητα των λιμνών. Γνωρίζοντας την κατάσταση αυτή, σχεδιάζεται η δημιουργία ενός πρωτοκόλλου που θα αντιμετωπίζει τις καταστάσεις αυτές και θα προσπαθεί να διατηρεί την ισορροπία των οικοσυστημάτων. Το πρωτόκολλο αυτό θα αποτελεί εργαλείο για άλλους υγροτόπους της Μεσογείου. Σε διεθνές επίπεδο, από το 1974 η Μικρή Πρέσπα έχει χαρακτηριστεί ένας από τους 11 ελληνικούς «υγροτόπους διεθνούς σημασίας» σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμσάρ του 1971 για τη διατήρηση και την ορθολογική χρήση των υγροτόπων. Η περιοχή εντάσσεται στον ευρωπαϊκό κατάλογο του δικτύου NATURA 2000 και προστατεύεται από την ενωσιακή περιβαλλοντική νομοθεσία. Σε εκ τούτου, για το σύνολο της λεκάνης Πρεσπών εφαρμόζεται η Οδηγία 92/43/ΕΚ που αφορά στη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας και η Οδηγία 2009/147/ΕΚ για την προστασία των άγριων πουλιών. Τα παραπάνω νομοθετήματα υποχρεώνουν τα κράτη-μέλη να διατηρούν τους τύπους οικοτόπων και τα είδη προτεραιότητας στην επιθυμητή κατάσταση διατήρησης λαμβάνοντας αναγκαία μέτρα.

Οι Πρέσπες είναι πανέμορφες όλες τις εποχές του χρόνου

Η αλιεία αποτελεί μια από τις κύριες ενασχολήσεις των κατοίκων της περιοχής

Η πόλη της τέχνης και της

Η Φλώρινα είναι ευρέως γνωστή ως η πόλη των καλλιτεχνών. Η πολιτιστική της ιστορία ξεκίνησε χρόνια νωρίτερα και συνεχίζει μέχρι και σήμερα, με επιτυχίες και διακρίσεις. Σπουδαίοι καλλιτέχνες αλλά και άνθρωποι την κοσμούν με τις δημιουργίες τους και δίνουν χρώμα στην ψυχή της. Είναι η πόλη της τέχνης και της έμπνευσης. Η ομάδα μας πήρε ρόλο δημοσιογράφου, συνάντησε καλλιτέχνες και απογόνους τους, έψαξε στους τοίχους των παλιών νεοκλασικών τους πίνακες και μύρισε τις λαδομπογιές από τα εργαστήριά τους μέσα από τις περιγραφές...

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΑΡΑΣ

Η κυρία **Υβόννη Μπάρα**, κόρη του **Ευάγγελου Μπάρα**, συγνημένη και γεμάτη αγάπη για τον πατέρα της, περιγράφει το έργο του από την αρχή μέχρι το τέλος του. Όπως τόνισε, ο Μπάρας αγαπούσε τη Φλώρινα και λάτρευε να τη ζωγραφίζει.

Ο Ευάγγελος Μπάρας ήταν φλωρινιώτης καλλιτέχνης και ασχολήθηκε κυρίως με τη ζωγραφική και την αιογραφία. Ξεκίνησε περίπου σε ηλικία 13 ετών στο εικαστικό εργαστήρι της Φλώρινας. Υπήρξε επίσης και δημιουργός μιας δικής του έμπνευσης τεχντροπίας, αυτής του αναγλυφού των τριών διαστάσεων. Συγκεκριμένα, ο καλλιτέχνης σχεδίαζε πρώτα τα έργα του με μολύβι και στη συνέχεια περνούσε από πάνω ένα πλαστικό υλικό, δικής του κατασκευής, και καθώς έδινε χρώμα στα έργα του με λάδι δημιουργούσε ανάγλυφες ελαιογραφίες. Αν και δεν διέμενε στη Φλώρινα, λάτρευε να τη ζωγραφίζει. Εμπνευσή του ήταν κυρίως η παραδοσιακή ζωή. Χαρακτηριστικό των τοπίων που ζωγράφιζε είναι η ανθρώπινη δραστηριότητα που σχεδόν ποτέ δεν έλειπε από αυτά. Άλλες φορές το ενδιαφέρον του δεν ήταν μόνο εικαστικό αλλά και αρχιτε-

Εμβληματικό φλωρινιώτης καλλιτέχνης, άλλοι με λαμπρές σπουδές, άλλοι αυτοδίδακτοι, με πλούσιο και σημαντικό έργο σε ζωγραφική, αιογραφία, εικαστικά, γλυπτική, ποίηση κ.α.

ΤΟΝ **ΙΩΑΝΝΑΝΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΔΟΥΡΜΙΣΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΣ ΘΩΔΑ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΝΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ**

κτονικό, καθώς συνήθιζε να αποτυπώνει παλαιά παραδοσιακά κτίρια, τα περισσότερα από τα οποία δεν διατηρούνται πλέον στην παλαιά τους μορφή. Τέλος, είχε πραγματοποιήσει περισσότερες από 200 ατομικές εκθέσεις και ορισμένες ομαδικές, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε ΗΠΑ, Καναδά και Αυστραλία.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΑΜΟΥΤΣΕΛΗΣ

Κάθε φορά που ο επισκέπτης φτάνει στο ατελιέ του **Ευάγγελου Ταμουτσέλη** δεν μπορεί να μη διαπισθάνει την ιδιαίτερη ενέργεια που το περιβάλλει. Είναι ένας χώρος γεμάτος ζωή, γεμάτος ιστορίες που περιμένουν να ειπωθούν. Οι πίνακές του δεν είναι απλώς έργα τέχνης· είναι κομμάτια ψυχής, στιγμές παγιωμένες στον

χρόνο. Κάθε φορά που βλέπουμε δε έναν πίνακά του σε κάποιο σπίτι, είναι σαν να επιστρέφουμε στο ατελιέ του, σε εκείνη την αίσθηση του δέους. Γεννήθηκε το 1935 στη Δροσοπηγή Φλώρινας, σε μια γωνιά της Ελλάδας όπου η φύση και η παράδοση συνυπάρχουν. Από μικρό, η τέχνη τον κέρδισε και έτσι ξεκίνησε με την αιογραφία, δημιουργώντας έργα που κοσμούν εκκλησίες της περιοχής. Ωστόσο, η ανάγκη του για μεγαλύτερη καλλιτεχνική ελευθερία τον ώθησε να μεταφέρει την τέχνη του από τους κλειστούς χώρους των ναών στη φύση. Η Φλώρινα με τα αλπικά της τοπία και τα παιχνίδια του φωτός έγινε το νέο του ατελιέ. Ο Ευάγγελος αποτύπωνε την ανεπιτήδευτη ομορφιά των τοπίων, δίνοντας ζωή στις φυσικές μορφές με χρώματα που εξέφραζαν ελευθερία.

ΚΩΣΤΑΣ ΛΟΥΣΤΑΣ

Ο **Κώστας Λούστας** γεννήθηκε στην Αθήνα το 1933 αλλά μεγάλωσε στη Φλώρινα. Ακολούθησε σπουδές στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών Μόραλη κατά τα έτη 1953-1958, για περίπου 5 έτη. Στο έργο του συνδυάζει πλήρως την παραστατική ζωγραφική με κυβιστικές αναφορές και εξπρεσιονιστικά στοιχεία. Ο καλλιτέχνης από το 1963 και μετά μετανάστευσε στη Νέα Υόρκη για εργασία αλλά και για προσωπικούς λόγους. Στη Νέα Υόρκη οι κριτικοί τέχνης τον αποκάλεσαν «Walt Whitman του χρωστήρα». Ο ίδιος συμμετείχε σε ομαδικές εκθέσεις όπως στις Di Salvo Art Gallery, Chase Gallery και Gallery Chevanche. Επίσης, πραγματοποίησε και ατομικές εκθέσεις σε γκαλερί γνωστές σε όλον τον κόσμο, όπως η Saldinger Gallery και η Gallerie Internationale στη Madison Avenue. Ο Κώστας Λούστας είχε πορεία 60 χρόνων στην τέχνη. Παράλληλα με τη

ζωγραφική ασχολήθηκε και με την ποίηση, την αρθρογραφία αλλά και την πεζογραφία. Επί σειρά ετών ο Κώστας Λούστας συνεργάστηκε και δημοσίευσε στο περιοδικό «Εταιρεία» της Εταιρείας Γραμμάτων και Τεχνών της Φλώρινας, ενώ το περιοδικό το 1997 δημοσίευσε ποιημάτά του. Αποτέλεσε επιπλέον ένα από τα τρία ιδρυτικά στελέχη του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης της Φλώρινας. Απεβίωσε το 2014 σε ηλικία 81 ετών.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΟΥΓΟΥΛΗΣ

Ο **Νικόλαος Δογουλής** ήταν γλύπτης και γεννήθηκε το 1937 στη Φλώρινα. Προερχόταν από αγροτική οικογένεια. Παρ' όλες τις δυσκολίες της εποχής, η παιδική του ηλικία κύλησε ευχάριστα και ομαλά. Ο Δογουλής εκδήλωσε το ταλέντο του στη ζωγραφική από μικρή ηλικία. Δεν βρισके ενδιαφέρον στα μαθήματα του σχολείου αλλά τον προσέλκυε η ζωγραφική. Τον χειμώνα, όταν χιόνιζε, έφτιαχνε γλυπτά με το χιόνι, όπως έχει αναφέρει και ο ίδιος σε μια παλιά του συνέντευξη. Αργότερα, το 1967, σπούδασε στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Ρώμης, με καθηγητές του τους Venanzo Crocetti και Andrea Sadini. Μετέπειτα, σπούδασε στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών γλυπτική με καθηγητή τον **Γιάννη Παμιά**. Ο σπουδαστής αυτός γλύπτης απέκτησε το πτυχίο του με διάκριση και έπαινο. Στις ποικίλες ατομικές εκθέσεις που έκανε ξεχωρίζει αυτή του 1980 στην Ελληνοαμερικανική Ένωση στην Αθήνα. Επιπλέον, ο Δογουλής έχει κάνει και πολλές ομαδικές εκθέσεις. Απεβίωσε το 2015.

ΣΤΕΡΙΚΑΣ ΚΟΥΛΗΣ

Ο **Στερίκας Κούλης** ήταν φλωρινιώτης καλλιτέχνης γεννημένος το 1921. Το έργο του αφορούσε κυρίως τη ζωγραφική, η οποία

έμπνευσης

έλαβε επίσημη μορφή το 1956, όταν ήταν 35 ετών. Νωρίτερα είχε ασχοληθεί και με άλλες μορφές τέχνης, όπως η ποίηση. Για τη δημιουργία των έργων του χρησιμοποιούσε λαδομπογιά, συνήθως σε μουσαμά ή νοβόπαν. Όπως ο γιος του Λαέρτης μας αναφέρει σχετικά, η ζωγραφική για τον Στερίκα δεν αποτελούσε επάγγελμα αλλά αγάπη. Σπάνια πουλούσε κάποιο έργο του, και αυτό από ανάγκη. Την περίοδο της Κατοχής γράφει μέσα σε ένα βράδυ μια ποιητική συλλογή την οποία ονομάζει «Εκστατικά παραληρήματα» και με αυτή εισάγει στην Κεντροδυτική Μακεδονία τη μοντέρνα ποίηση. Ο Κούλης, παρ' όλο που δεν είχε παρακολουθήσει σπουδές στον τομέα της ζωγραφικής, κατείχε έντεχνη παιδεία, καθώς είχε μελετήσει και μεταφράσει σε θεωρητικό επίπεδο ποικίλα έργα σπουδαίων ζωγράφων. Μετά τη δεκαετία του '60 κατατάσσεται με διακρίσεις και βραβεία τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Έργα του φιλοενοούνται στην Εθνική Πινακοθήκη και ο ίδιος υπήρξε μέλος του Καλλιτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος. Υπήρξε, επίσης, ιδρυτικό μέλος και έμπνευστής του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης στη Φλώρινα. Απεβίωσε το 1995 και μετά τον θάνατό του τιμήθηκε αρκετές φορές σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Φλώρινα με εκθέσεις και έκδοση διδακτορικής εργασίας για τη ζωή του από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

ΤΑΚΗΣ ΜΠΕΣΣΑΣ

Συναντήσαμε την κυρία **Ελεονώρα Μπέσσα** σε ένα από τα παραποτάμια νεοκλασικά καφέ της πόλης μας. Ευδιάθετη, επικοινωνιακή και χαμογελαστή, έτοιμη να μας μιλήσει για όλα. «*Ο Τάκης Μπέσσας*», μας είπε, «*ξεκίνησε τη ζωγραφική από πολύ*

μικρή ηλικία, καθώς ήταν πάντα πρώτος στο μάθημα των καλλιτεχνικών, και αυτό αποδεικνύεται και από το λεύκωμα που κατείχε, το οποίο ήταν γεμάτο με σκίτσα και καρτούν. Σε μια εκδρομή είχε φύγει από το σχολείο με σκοπό να αγοράσει μπογιές αξίας 5 δραχμών». Ορφανός από την ηλικία των 11 ετών, γνώρισε από νωρίς την έλλειψη του πατέρα. Στη διάρκεια της ζωής του εργάστηκε ως δάσκαλος στην Αθήνα, όπου με τη βοήθεια ποικίλων παραγόντων και προσώπων, όπως αυτή του Καλαμάρα, κατάφερε να μπει στη Σχολή Καλών Τεχνών που ονειρευόταν. «*Οι εκθέσεις του πραγματοποιούνταν σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας αλλά και στο εξωτερικό, όπως στο Παρίσι, στο Λονδίνο και στον Καναδά*». Όπως λέει ακόμη, παλαιότερα ο Μπέσσας μαζί με διάφορους ζωγράφους της Φλώρινας μαζεύονταν και τοποθετούσαν τα βαβιλά τους είτε στο ποτάμι είτε στο βουνό της πόλης και απεικόνιζαν το τοπίο. Επιπλέον, υποστήριζε πως το κάθε υλικό που μας προσφέρει η φύση μπορεί να αξιοποιηθεί ως τέχνη. Βασικά υλικά για τα έργα του ήταν τα λάδια, τα ακρυλικά που απαιτούν νερό και για τα διαστημικά του έργα χρησιμοποίησε αφρούς πολυουρεθάνης. «*Ο Τάκης, εκτός από τη ζωγραφική, ασχολήθηκε και με την ποίηση. Γνωστό είναι το ποίημα του "Φλώρινα της ομορφιάς". Η παραγωγή των έργων του φτάνει στα 3.000. Αγαπούσε το καθένα ξεχωριστά, ωστόσο αυτό που ξεχώριζε στα ματιά του ήταν το πορτρέτο της αγαπημένης του κόρης Ελεονώρας*» καταλήγει η κυρία Μπέσσα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

Ο **Φίλιππος Καλαμάρας**, γιος του καλλιτέχνη και καθηγητή της Σχολής Καλών

1 Το σπίτι του Στερίκα Κούλη στη Φλώρινα. Αριστερά, διακρίνεται η αυτοπροσωπογραφία του

2 Η... άλλη παρακαταθήκη του Στερίκα Κούλη

3 «Αρτεμής η Φλωρινιώτισσα» του Ευάγγελου Μπάρα

4 Το γλυπτό που απεικονίζει τον Καπετάν Κώττα, έργο του Δημήτρη Καλαμάρα

5 Το άγαλμα του Οθωνα στο Ναύπλιο, έργο του Νικόλαου Δογουλή

6 «Σύνθεση Ι» του Τάκη Μπέσσα

7 Ο Δημήτρης Καλαμάρας στο εργαστήριό του

8 «Ψαράδες. Σπίτι» του Ευάγγελου Ταμουτσέλη

Τεχνών Φλώρινας **Δημήτρη Καλαμάρα**, μας συνάντησε στο εργαστήρι του. Μας μίλησε για το γνωστό έργο του πατέρα του, τον «Καπετάν Κώττα», γλυπτό ιδιαίτερης τεχντροπίας, που ξεχωρίζει και ο ίδιος: «*Ο πατέρας μου χρησιμοποίησε ως μοντέλο τον εγγονό του Κώττα, που του έμοιαζε πολύ. Και αφού έστησε πρώτα το άγαλμα σαν μια φιγούρα κλασική, κατόπιν άνοιξε πλάκες από πηλό σαν φύλλα και ένωσε τη φιγούρα με αυτά. Το σκεπτικό που ήταν να αναπαραστήσει τον Κώττα σαν έναν απλό χωρικό της περιοχής που οι περιστάσεις τον ώθησαν να αναδειχθεί ως ήρωας*». Ο Δημήτρης Καλαμάρας γεννήθηκε το 1924 στη Φλώρινα και ασχολήθηκε με την τέχνη. Ακολούθησε ποικίλες σπουδές στον τομέα αυτόν. Αρχικά υπήρξε φοιτητής στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου παρακολούθησε μαθήματα στη γλυπτική και στη ζωγραφική. Αργότερα, αποτέλεσε τον πρώτο υπότροφο καλλιτέχνη του ελληνικού κράτους στο εξωτερικό σε σχολή της Ιταλίας. Οι διακρίσεις του πολλές, συνεχίζονται μέχρι τον Ιούλιο του 1997 που απεβίωσε. Ο Δημήτρης Καλαμάρας παραμένει μέχρι σήμερα ένας από τους σπουδαιότερους γλύπτες αλλά και δασκάλους της Ελλάδας. Το έργο συνεχίζει να αναγνωρίζεται και η παρουσία του στην τέχνη να τιμάται.

Η Φλώρινα, συνεπώς, είναι μια περιοχή με ιστορία στην τέχνη, τόσο στον ελλαδικό χώρο όσο και στον ευρωπαϊκό. Άνθρωποι με σπουδές ή άλλοι αυτοδίδακτοι καταφέρνουν να κερδίσουν τις εντυώσεις και με τα έργα τους να αναδεικνύουν την περιοχή τους. Μια πόλη γεμάτη ομορφιά και γοητεία, μια πόλη γεμάτη καλλιτέχνες και δημιουργία.

Ταξίδι στο παρελθόν πάνω από ένα τσουκάλι

Η κυρία **Πανδώρα Βακάλη** μάς διηγείται τα παιδικά της χρόνια κάνοντάς μας το τραπέζι με μια παλιά παραδοσιακή συνταγή

ΤΟΝ ΕΥΔΟΚΙΑΣ ΜΑΪΝΟΥ, ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ, ΚΙΣΑΡΝΤΑ ΧΑΣΑ

«Οι γονείς πήγαιναν στα χωράφια αζημέρωτα. Τα μικρά παιδιά έμεναν στο σπίτι και έκαναν κι εκείνα δουλίτσες. Τάιζαν τα ζωάκια και μάζευαν τα αβγά από το κοτέτσι»

Πώς συνδέεται η γεύση, ο πολιτισμός, η λαογραφία και η ιστορία μιας περιοχής; Η απάντηση δεν είναι δύσκολη. Πολλές φορές μπορείς να την καταλάβεις μόνο με μια ματιά. Η δύναμη της τοπικής γαστρονομίας άλλωστε είναι μαγική, καθώς περνάει (και διαμορφώνει) από τον ψυχικό μας κόσμο, αλλά και τις σχέσεις μας με τους γύρω μας. Για να μας εξηγήσει τα παραπάνω, η κυρία **Πανδώρα Βακάλη**, μια γυναίκα γεμάτη εμπειρίες και ιστορίες από τα παιδικά της χρόνια, όπως αυτή τις έζησε στο χωριό της, μας υποδέχεται στο σπιτικό της. Μπαίνοντας μέσα νιώθουμε αμέσως τη ζεστασιά, την ηρεμία και την ασφάλεια, σαν να περνούσαμε ένα απόγευμα με τη δική μας γιαγιά. Κατευθυνόμαστε στο καθιστικό με τα παλιά ξύλινα έπιπλα και τις δαντελωτές κουρτίνες. Μας σερβίρει με χαμόγελο γλυκό τριαντάφυλλο που μόλις έφτιαξε όλο μεράκι και αγάπη. Καθώς απολαμβάνουμε το γλυκό μας παρατηρούμε τον χώρο γύρω μας. Η κουζίνα της, πεντακάθαρη, οι τεντζερέδες τακτοποιημένοι σε σειρά. Το τραπέζι κάλυπτε ένα κενοτητό τραπέζομάντιλο, καλοσιδερωμένο και καθαρό, θύμιζε τη φροντίδα των παλιών νοικοκυρών, «προικιών» της, όπως μας είπε αργότερα. Νιώθαμε πως όλα βρίσκονταν στη σωστή τους θέση, σαν να περίμενε τα εγγόνια της να επιστρέψουν απ' το σχολείο. Εξω χιονίζει, ήταν ένα χειμωνιάτικο και κρύο πρωινό από εκείνα τα γνώριμα χιονισμένα και κρύα πρωινά της Φλώρινας. Αλλά δεν μας ένοιαζε. Αντιθέτως, απολαμβάναμε τη θαλπωρή της κουζίνας και την παρέα της κυρα-Πανδώρας. Εκείνη σηκώθηκε από την καρέκλα με αργά και σταθερά βήματα και κατευθύνθηκε προς τον πάγκο. Γέμισε το τσουκάλι με νερό, έριξε τα μυρωδικά και το αλάτι και περίμενε μέχρι αυτό να κοχλάσει. «*Κορίτσα μου*», μας είπε, «*τα πράγματα τότε δεν ήταν όπως σήμερα. Εμείς ό,τι φαγητό μαγειρεύαμε το ψήναμε στο λίκος απ' το γουρούνι. Λάδι δεν ξέραμε τι θα πει. Κάθε μέρα ξυπνούσαμε χαράματα για να πάμε στο σχολείο και οι μεγάλοι στα χωράφια. Η μαμά μου μας ετοιμάζε φύλλα, φτιαγμένα με γάλα ή με τυρί, που τ' ανοίγαμε το φθινόπωρο για να 'χουμε όλο τον χρόνο. Αυτό ήταν το πρωινό μας. Γάλα ως παιδιά, δεν ήπιαμε πολύ. Το κρατούσαν οι γονείς μας για να κάνουν το τυρί και το βούτυρο της οικογένειας. Τους θυμάμαι να πηγαίνουν στο χωράφι αζημέρωτα για να μην τους πιάσει η ζέστη, μόνο με ένα μπουκάλι νερό στο σακίδιο*». Η κυρα-Πανδώρα, άφησε να φύγει ένας αναστεναγμός. Παράλληλα έριξε στο ένα τσουκάλι μερικές μεγάλες πατάτες και στο άλλο κόκκινες πιπεριές

και τα άφησε να σιγοβράσουν. Η μυρωδιά της πιπεριάς απλώθηκε σε όλο το σπίτι, και η λαχτάρα μας να δοκιμάσουμε το φαγητό της όλο και μεγάλωνε. «*Οι γονείς μου γύριζαν απ' το χωράφι με την κούραση ζωγραφισμένη στα πρόσωπά τους*» συνέχισε. «*Το μακάλο πάντα το φτιάναμε, βλέπετε, είναι εύκολο πιάτο. Η μάνα μου πετούσε μια κουταλιά λίπος στο τηγάνι, δύο αλεύρι, νερό και αλατοπίπερο. Για να πάρει γεύση το συνόδευε με τυρί ή κοτόπουλο από τα δικά μας*». Η κυρα-Πανδώρα καθάρισε τις πιπεριές και τις πατάτες και τις έριξε σε ένα ξύλινο γουδί. «*Μπλέντερ δεν είχαμε παλιά. Ετσι σκουμπισμένα ήταν πιο νόστιμα*» μας είπε με ένα βλέμμα γεμάτο νοσταλγία και χαμένο προς στιγμήν κάπου στο παρελθόν.

«Τα μακαρόνια δεν ξέραμε τι είναι»

«*Το μεσημέρι μαγειρεύαμε το κρέας ή το παστό με λάχανο, κρεμμυδάκι ή πατάτες, ανάλογα τι είχαμε. Κριθαράκι δε ξέραμε τι θα πει, ούτε μακαρόνια φυσικά. Τα μάθαμε μετά. Όλα ήταν αγνά. Τα λαχανικά από τον κήπο μας. Τα κρέατα ήταν δικά μας ή από τον γείτονα. Οι κοπέλες έπαιρναν το φαγητό και το πήγαιναν με το ποδήλατο στο χωράφι. Τα πιο μικρά έμεναν στο σπίτι και έκαναν κι εκείνα δουλίτσες. Τάιζαν τα ζωάκια και μάζευαν τα αβγά από το κοτέτσι. Όλες οι δουλειές του σπιτιού το βράδυ γίνονταν με το φως μιας λάμπας, νούμερο πέντε. Την πιο φτηνή της αγοράς. Με αυτή ράβαμε, με αυτή διαβάζαμε. Το φτίλι κάπνιζε και λέρωνε συχνά το λαμπογυάλι...*».

Αφού χτύπησε τα υλικά με το γουδοχέρι και έφτιαξε έναν πλούσιο πουρέ έριξε μέσα το σκόρδο, το λάδι, τη φρέσκια ρίγανη και το αλατοπίπερο κι έπειτα συνέχισε να αναδεύει δένοντας όλα τα υλικά μαζί. Το σκόρδο μαζί με τη φρέσκια ρίγανη και το αγνό ελαιόλαδο μας γαργάλησε τη μύτη. «*Η μαμά μου συχνά με έβαζε να πλένω αυτό το λαμπογυάλι. 'Σίσε', το λέγαμε οι ντόπιοι. Και επειδή ήταν λεπτό, μου γλιστρούσε συχνά από τα χεράκια μου και έσπαγε. Και έπρεπε να αγοράζουμε καινούργιο. Πόσες φορές με μάλωσε γι' αυτό η μαμά μου*» συνέχισε η κυρα-Πανδώρα, πάλι με το ένα χέρι να ανακατεύει και τη σκέψη της να ταξιδεύει. Δεν θέλαμε να φύγουμε. Η γυναίκα μας έβαλε το φαγητό στη μέση του τραπεζιού, με μπλόκιο λαδάκι και κοκορόδακι, έριξε και μπουκόβο, το γνωστό σε μας κόκκινο πιπέρι, μας έφησε και ζεστό ψωμί στη σόμπα. Βουτούσαμε και τρώγαμε μιλώντας και γελώντας... Μια πραγματικά ευτυχία εκείνο το όμορφο πρωινό του Νοέμβρη...

Σκηνή από την ταινία
«Το μετέωρο βήμα του πελαργού»

ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Η μεγάλη πρωταγωνίστρια του Θόδωρου Αγγελόπουλου

Ο Θόδωρος Αγγελόπουλος είχε μια ξεχωριστή σχέση με τη Φλώρινα. Τα βήματά του πάντα τον έφερναν εκεί και η πόλη πάντα τον περίμενε και τον υποδεχόταν. Μαζί του έγιναν μέρος της ο *Μαρτσέλο Μαστρογιάνι*, ο *Τζαν Μαρία Βολοντέ*, η *Ζαν Μορό*, ο *Χάρβεϊ Καϊτέλ*... Θα έλεγε κανείς ότι η Βόρεια Ελλάδα, και η Φλώρινα ειδικά, με τα χρώματά, τις εικόνες και τον δικό της χρόνο, επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τη δημιουργική του πορεία και την αισθητική του μεγάλου Έλληνα σκηνοθέτη. Ο «Θίασος», ο «Μελισσοκόμος», το «Μετέωρο βήμα του πελαργού», «Το βλέμμα του Οδυσσέα». Η σχέση του Αγγελόπουλου με τη Φλώρινα είχε μια βαθιά συναισθηματική διάσταση, που συνδέθηκε με τα ιστορικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της περιοχής και την αμόσφαιρα νοσταλγίας που προσέφεραν στην κάθε σκηνή. Η περιοχή, το φυσικό τοπίο και η παραδοσιακή αρχιτεκτονική της, αντανάκλασαν την αίσθηση του παρελθόντος, του τραυματισμένου ιστορικού χρόνου και της απώλειας. Οι ανηφορικοί δρόμοι, οι πέτρινες γετονικές και οι απομονωμένοι οικισμοί ενίσχυσαν το αίσθημα της αποξένωσης και της απόστασης από το κέντρο, γεγονός που αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την κινηματογραφική προσέγγιση του Αγγελόπουλου. Οι σκηνές που διαδραματίζονται σε αυτό το τοπίο αναδύουν μια αμόσφαιρα μοναξιάς, που χαρακτηρίζουν την πορεία των ηρώων και την εξέλιξη των ιστοριών του. Η Φλώρινα, μαζί με τα περίγυρά της, ήταν ιδανικά για να αποτυπώσουν τα συναισθήματα της εποχής και να το μεταδώσουν αυτό στο κοινό.

Ενα... μετέωρο βήμα

Ο εκπαιδευτικός **Σάββας Παπαδόπουλος** βρισκόταν στη Φλώρινα και παρακολούθησε από κοντά τα γυρίσματα της ταινίας «Το μετέωρο βήμα του πελαργού». Πώς κρατάει στη μνήμη του αυτές τις αναμνήσεις; Ξαν ένα έργο έξω από τον χρόνο. Που έγινε τότε, συνεχίζεται σήμερα, θα καθορίσει το αύριο. Δηλώνει: «*Δεκέμβριος 1990. Οι θερμοκρασίες είναι πολικές. Ξεκινά από το σπίτι με προορισμό τη μητρόπολη και στη συνέχεια τον ραδιοφωνικό σταθμό. Ο σταθμός αυτός, λειτουργούσε πλέον με σκοπό οι ηγερές μεταδόσεις εμβλη-*

ρίων και τα καλέσματα στους πιστούς να αποτρέψουν τα γυρίσματα της ταινίας που έχει διχάσει και έχει προκαλέσει αναταραχή στην πόλη μας. Η διαδρομή μου περνά από την παραποτάμια περιοχή. Εκεί, τα σκηνικά της ταινίας έχουν σπηθεί με τέτοια λεπτομέρεια, που μοιάζουν να ανήκουν σε μια άλλη εποχή, βγαλμένη από παραμύθι. Η ομίχλη πυκνή, οι βάγκες να πλέουν στο ποτάμι σαν σκιές, και ολόκληρη η εικόνα με καθηλώνει». Και συνεχίζει: «*Παντού αντηχούν εμβλήματα και φωνές. Συνεργεία τρέχουν πυρετωδώς, σπώνουν κάμερες, ανάβουν φωτιές σε βαρέλια που φυσίζουν το σκηνικό περιμετρικά του ποταμού. Ηθοποιοί και κομπάρσοι κάνουν πρόβες, ενώ οι τεχνικοί ρυθμίζουν τα μηχανήματά τους. Ξαφνικά, πίσω από μια αιθίδα, εμφανίζεται ο σκηνοθέτης Θόδωρος Αγγελόπουλος. Κρατά έναν τηλεβόα στο χέρι, δίνοντας οδηγίες με φωνή σταθερή, αποφασιστική. Παρά τη φασαρία, στο πρόσωπό του διακρίνεται μια ηρεμία, σχεδόν υπερβατική...*».

Ιδιαίτερο πολιτισμικό τοπίο

Η Φλώρινα αποτελούσε έναν τόπο συνάντησης των πολιτισμικών διαφορών και

των ιστορικών αντιφάσεων της Ελλάδας. Η περιοχή μας, λόγω της εγγύτητάς της με τα Βαλκάνια, υπήρξε το επίκεντρο των εθνολογικών και πολιτικών συγκρούσεων, ενώ η σχέση των κατοίκων της με τις γειτονικές χώρες συνέβαλε στο να δημιουργηθεί ένα ιδιαίτερο πολιτισμικό τοπίο. Αυτή η σχέση του Αγγελόπουλου με τη Φλώρινα αποκαλύπτει τον τρόπο που ο σκηνοθέτης αντιλαμβάνονταν την Ελλάδα ως έναν τόπο γεμάτο από ιστορικές αντιφάσεις και πληγές. Ο σκηνοθέτης, με την ευαισθησία του απέναντι στις πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις, αποτύπωσε αυτή την «αντίφαση» και την ιστορική ένταση με τρόπο που ο τόπος της προσέφερε πολύ καλά ως σκηνικό. Δεν έβλεπε τη Φλώρινα ως έναν απλό φυσικό χώρο, αλλά ως έναν «ζωντανό μάρτυρα» της ιστορίας της χώρας, που διέθετε μια ισχυρή ικανότητα να αναδείξει τα θέματα του μέσα από τις δικές της διαφορές. Η πόλη, με την έντονη παρουσία της σε κάθε πλάνο, συμβολίζει την ιστορική φόρτιση των ηρώων του σκηνοθέτη. Η κινηματογραφική του πορεία, γεμάτη από ποιητική διάσταση και πολιτική σημασία, τον καθιέρωσε ως έναν δημιουργό που έδινε ιδιαίτερη προσοχή στην κοινωνική και ιστο-

ρική πραγματικότητα της Ελλάδας, αποτυπώνοντας τη σύγκρουση της προσωπικής και συλλογικής μνήμης. Μέσα από τις ταινίες του, ο Αγγελόπουλος κατέγραψε τις βαθιές κοινωνικές και πολιτικές αναταράξεις της ελληνικής κοινωνίας του 20ού αιώνα, με ιδιαίτερη έμφαση στα τραύματά του και το παρελθόν. Το περίφημο «Διεθνές», το καφενείο στο οποίο ο Θ. Αγγελόπουλος και οι μεγάλοι πρωταγωνιστές του έπιναν τον καφέ τους κάθε μέρα, χαρτογραφούσαν τις κινήσεις τους ή χαλάρωναν μετά τα γυρίσματα μιας δύσκολης ημέρας, ήταν πάντα, όπως σχολάζαν όλοι, το «δεύτερο του σπίτι». Εκεί όπου καλλιτέχνες, φοιτητές και φοιτήτριες από τις καλλιτεχνικές Σχολές, καθηγητές, απολάμβαναν (και απολαμβάνουν) από νωρίς κάτω από τις φυλλωσιές τον καφέ τους, ή το τσιπούρο τους από τις μεσημεριανές ώρες και μετά. Ο σκηνοθέτης είχε συνδεθεί συναισθηματικά με το «Διεθνές».

«Ξανά. Στοπ. Ξανά και πάλι στοπ»

Η σχέση αυτή οδήγησε σε μια συνάντηση με τον εκπαιδευτικό **Δαμιανό Βελλιάνη** που έζησε από κοντά τις στιγμές στο ιστορικό καφενείο. «*Ο Αγγελόπουλος διακρινόταν για τη συνέπειά του πάνω στη δουλειά*» λέει σήμερα ο κ. Βελλιάνης. «*Θυμάμαι, πως για να βγει μια σκηνή με δύο κομπάρσους ηθοποιούς που λογοφέρανε μέσα στο μαγαζί, έκανε γυρίσματα δύο ημερών. Ξανά και στοπ. Και ξανά. Και πάλι στοπ. Η αγαπημένη του γωνιά ήταν σε αυτό το τραπέζι, δίπλα στη σόμπα. Επινε συνήθως έναν καφέ ελληνικό κι ένα κονιάκ. Το Διεθνές, ναι, το αγαπούσε πολύ. Ηρθε μια μέρα με όλο τον το συνεργείο, που βρισκόταν εκεί κατά τη διάρκεια γυρισμάτων και έκοψαν βασιλόπαι. Και έκοψαν κι ένα κομμάτι για το μαγαζί. Τότε, ο Αγγελόπουλος είπε με συγκίνηση: 'Σε όποιο μέρος του κόσμου κι αν ταξιδέψω, στο δεύτερο σπίτι μου θα επιστρέψω. Στο Διεθνές'».*

Το καφενείο «Διεθνές», το οποίο ο μεγάλος σκηνοθέτης αποκαλούσε «δεύτερο σπίτι» του

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΕΜΠΕΙΡΙΑ-ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑ-ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στηριζόμενη στην πολύχρονη εμπειρία και τεχνογνωσία των ατόμων που τη στελεκώνουν, η VK GROUP -όμιλος τριών ανώνυμων εταιρειών- εισήλθε δυναμικά στην αγορά των ανακυκλώσιμων υλικών το 2015 δημιουργώντας ένα ισχυρό δίκτυο συνεργατών.

Κύριο αντικείμενο των εργασιών της είναι η εμπορία πάσης φύσεως προϊόντων και υποπροϊόντων χάρτου, ανακυκλώσιμων υλικών καθώς και έτοιμων προϊόντων, πλαστικών αλλά και εναλλακτικού καυσίμου.

Μέσω του δικτύου των συνεργατών έχει τη δυνατότητα να συλλέγει, επεξεργάζεται, αποθηκεύει καθώς και να διαθέτει όλα τα προϊόντα της σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις – τελικούς αποδέκτες.

Η VK GROUP ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

150.000 ΤΟΝΟΙ
ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΩΝ ΥΛΙΚΩΝ
-120.000 ΤΟΝΟΙ ΧΑΡΤΙΟΥ
-30.000 ΤΟΝΟΙ ΛΟΙΠΑ ΥΛΙΚΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ
30%
ΕΞΑΓΩΓΕΣ
70%

- 17.000τμ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
-6.000τμ ΣΤΕΓΑΣΜΕΝΟΙ ΧΩΡΟΙ

VK
GROUP

SPONSORING

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

Ηρακλείου 14-16, 15235 Χαλάνδρι, Αθήνα, Ελλάδα
☎ +30 210 6084931 ☎ +30 210 6084969 ✉ info@vkc.gr

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

Τσόκα 8, Μάνδρα Αττικής